

जीवनविद्येच्या ई-दिपस्तंभ

॥ प्रत्येक कृती ही राष्ट्रहिताची, विश्वशांतीची ॥

|| जीवनविद्येचा || ई-दीपस्तंभ ||

वर्ष २ रे । अंक २३ । सप्टेंबर २०२३

संपादिका

शिल्पा ढगे, बी.ए.

सह संपादक

अनिता सुनिल मोरे, एम.ए. (मराठी)

कार्यकारी मंडळ

विठ्ठल घाडी । प्रतिभा चव्हाण

मुखपृष्ठ संकल्पना

पूर्वा लोटनकर-लाड

सहकार्य

प्रतिक्षा गुडेकर

विज्ञान सावंत । प्रशांत तर्फे

तंत्रसहाय्य

मनिष चव्हाण । अमेय नाईक

कला

पूर्वा लोटनकर-लाड

मुद्रक-प्रकाशक

शिल्पा ढगे यांनी

जीवनविद्या मिशन, मुंबई यांच्यासाठी
जीवनविद्या मिशन, 'भक्तियोग', २८ ए,
दत्ताराम लाड मार्ग, काळाचौकी, मुंबई-३३
मो. ९९६७७ ५५२९४
येथून प्रसिद्ध केला आहे.

बोरीवली प्रशासकीय कार्यालय

ए २, सिद्धार्थ नगर, बि.क्र.५,
को.ऑप.हौ.सोसायटी, धीरज उपवन समोर,
पश्चिम वृत्तगती मार्गाजवळ, बोरीवली (पूर्व),
मुंबई-६६ दूरध्वनी: ०२२-२८८६९०९५-९६
मो. ९९३०४ ९९३०५

Email ID:

jvmdeestambh@jeevanvidya.org

jvmho@jeevanvidya.org

office@jeevanvidya.org

अनुक्रमणिका

* संपादकीय - अनिता मोरे१

* लेख

- सिंचन ज्ञानामृताचे - सद्गुरु श्री वामनराव पै२
- प्रल्हादवाणी - श्री प्रल्हाद वामनराव पै६
- मनमंदिरा - अनिता मोरे९
- प्रश्न तुमचे उत्तर प्रल्हाद दादांचे११
- पर्यावरण हाच नारायण - अनिता मोरे१३
- जीवनविद्येचे सामाजिक व शैक्षणिक कार्य ११५
- कार्याचे कौतुक१७

* बालकटा

- संस्कार कथा: संयम - अनिता मोरे१९
- अभिप्राय - अर्णव बांदे२०
- आईची कृतज्ञता - समृद्धी गावडे२२
- चित्रकला प्रदर्शन२४

* युवाकटा

- Best Startup Award२९
- चंद्रयान मोहिम शास्त्रज्ञांची कमाल३१

* वृत्तांत विशेष

- आरोग्य शिबीर - मनोज पाटील३४
- विद्यार्थी गुणगौरव सोहळा २०२३३५
- News Articles३७

Connect @ Jeevanvidya

www.jeevanvidya.org

संपादकीय...

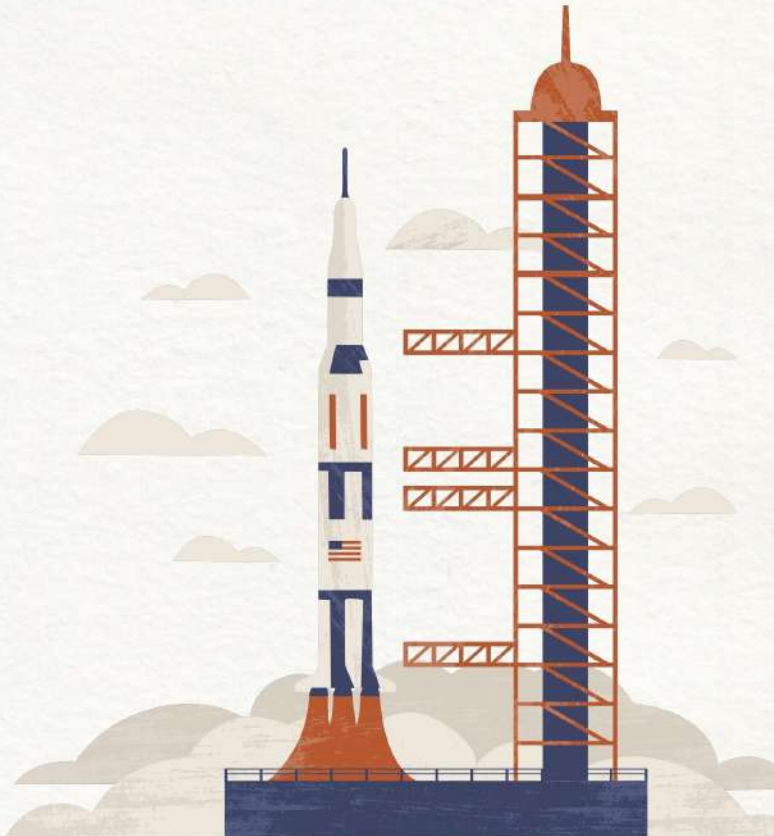
"मी एका विशिष्ट प्रदेशाचा, विशिष्ट देशाचा आहे ही भावना गळून पडण्यासाठी ताऱ्यांकडे बघा; कारण तेव्हा तुम्ही एका अवकाशाचे झालेले असता." अंतराळवीर कल्पना चावला यांचे हे शब्द आहेत. विज्ञान म्हणजे विश्वाचे ज्ञान आणि प्रज्ञान म्हणजे प्रभूचे ज्ञान; दोन्ही एकत्र आले तरच तिथे विवेक असतो. असे जीवनविद्या तत्त्वज्ञान सांगते. विवेक असेल तर माणुसकीची निर्माण होते आणि सर्वांची प्रगती होते.

ऑगस्ट २०२३ मधील अत्यंत महत्वाची घटना म्हणजे भारताची चंद्रयान-३ ही यशस्वी मोहीम. या यशामुळे काय साध्य होणार? याचा विचार केला तर लक्षात येईल की सर्वात महत्वाची गोष्ट म्हणजे भारतीय म्हणून आपला अभिमान वाढला. याशिवाय आपल्या देशाची आर्थिक गणिते बदलण्यासाठी या मोहिमेचा वेगळ्या प्रकारे उपयोग होईल. इतर सर्व विकसनशील देशांचा व अविकसित देशांचा भारताकडे बघण्याचा दृष्टिकोन पूर्णपणे बदललेला असेल. विद्यार्थ्यांना स्पेस टेक्नॉलॉजी मध्ये आवड निर्माण होईल. तसेच उच्च शिक्षण घेण्यासाठी परदेशात जाण्याची गरज नाही, आपल्या देशात करिअरच्या चांगल्या संधी आहेत याची त्यांना जाणीव होईल. शिक्षण घेऊन आपल्या देशासाठी काहीतरी करायला हवे अशी इच्छा तरुणांमध्ये निर्माण झाली तर ती खूप मोठी गोष्ट असेल.

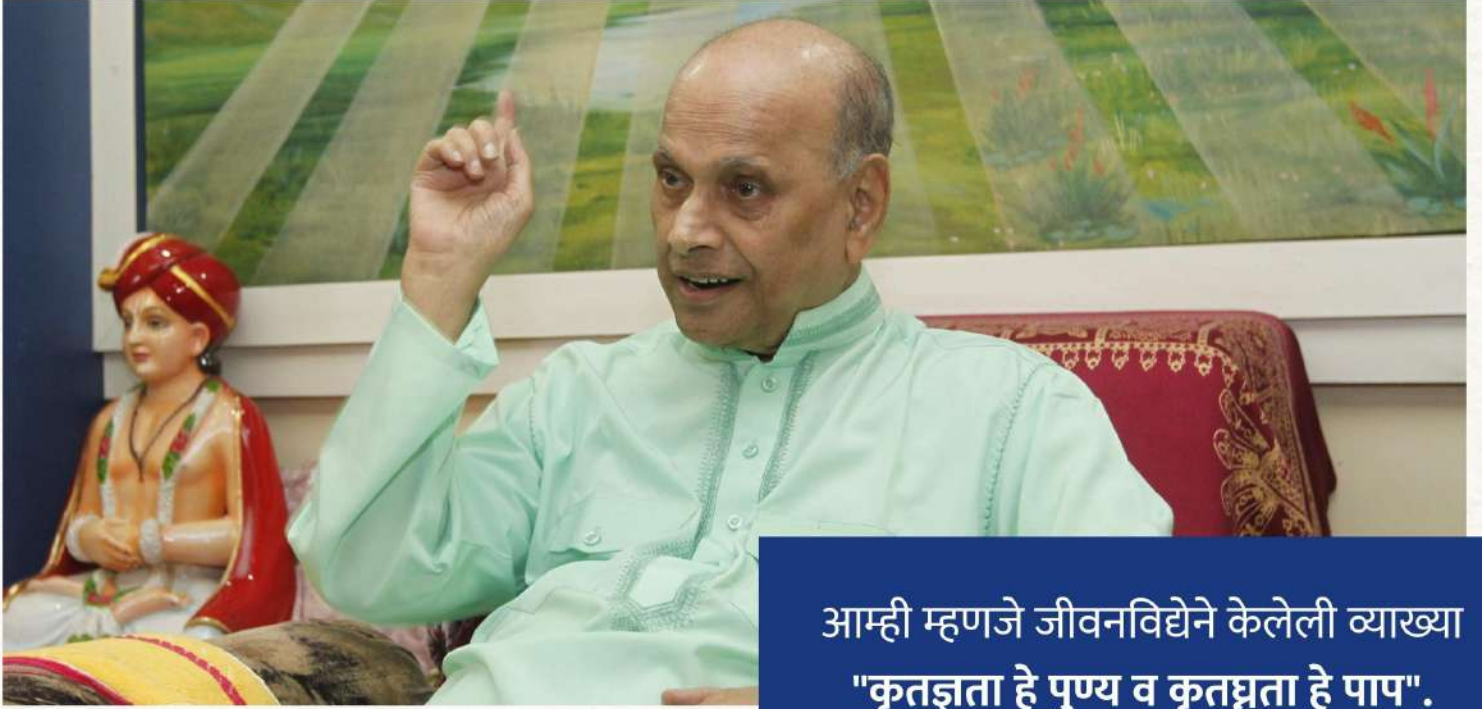
टेक्नॉलॉजिकल पॉवर म्हणून भारताला जगात मोठे स्थान मिळालेले आहे. भारतात स्वतःचे तंत्रज्ञान विकसित करून नवनवीन संशोधन होत आहे. प्रत्येक भारतीयाला अभिमान वाटावा अशी कामगिरी भारतीय शास्त्रज्ञ करीत आहेत. त्यांची कृतज्ञता व्यक्त करावी तितकी थोडीच आहे. स्वातंत्र्यप्राप्ती नंतर थोड्याच कालावधीत भारत विकसनशील श्रेणीतून विकसित देशांच्या पंक्तीत जाऊन बसला आहे.

'हे जग सुखी व्हावे आणि आपले राष्ट्र सर्वार्थाने प्रगतीपथावर जावे' हे उच्च ध्येय मनाशी बाळगून जीवनविद्या मिशन ही संस्था गेले अर्धशतकाहून अधिक काळ सामाजिक व शैक्षणिक क्षेत्रात आपले योगदान देत आहे. या ध्येयाला कृतीची जोड देण्यासाठी जीवनविद्या मिशन कटिबद्ध आहे. सद्गुरू श्री वामनराव पै यांच्या जन्मशताब्दी वर्षानिमित्त जीवनविद्या मिशन ही संस्था 'प्रत्येक कृती ही राष्ट्रहिताची, विश्वशांतीची' या मथळ्याखाली व्यापक उद्दिष्ट डोळ्यासमोर ठेवून सामाजिक क्षेत्रात वैविध्यपूर्ण कार्य करीत आहे.

वैज्ञानिक दृष्टीकोनावर आधारित असलेली जीवनविद्या विश्वाचा वाचार करते. जगातील प्रत्येक माणूस सुखी व्हावा म्हणून जीवनविद्येचे नामधारक घरोघरी जाऊन विश्वप्रार्थना म्हणत अवकाशात शुभचिंतनाचे प्रक्षेपण करीत आहेत. सामुहिक अंतर्मनाच्या प्रभावामुळे, 'सर्व सुखी सर्व भूती संपूर्ण होईजे' हे ज्ञानेश्वर माऊलींनी मागितलेले मागणे पूर्णत्वाला जावो ही बुद्धीची देवता असलेल्या गणरायाच्या चरणी प्रार्थना.

सिंचन ज्ञानामृताचे

सुख हा माझा जन्मसिद्ध हक्क आहे ... भाग २०

आपण येथे एक अत्यंत महत्वाचा विषय घेतला आहे तो म्हणजे "सुख हा माझा जन्मसिद्ध हक्क आहे". या विषयाच्या अनुषंगाने आपण सुखाचे शारीरिक सुख, मानसिक सुख व आत्मिक सुख असे तीन भाग पाडले. यापैकी आता आपण बोलत आहोत ते मानसिक सुखाबद्दल. हे मानसिक सुख मिळण्याकरता आपल्या गाठी आणि पाठी पुण्य असावे लागते. पुण्य म्हटले की पाप हे आलेच. प्रकाश म्हटला की जसा तिथे अंधार आला, राजा म्हटला की जशी तिथे प्रजा आली, दिवस म्हटला की जशी तिथे रात्र आली तसे आपल्या जीवनात पुण्य शब्द काढला रे काढला की तिथे पाप आलेच आणि पाप शब्द काढला रे काढला की तिथे पुण्य आलेच! पाप-पुण्य शब्द उच्चारले की लोक आम्हाला सोळाव्या किंवा पंधराव्या शतकातील समजतात. बहुतेक लोक जिथे देवालाच मानत नाहीत तिथे ते पाप-पुण्य काय मानणार? म्हणून हा विषय सर्वांच्या दृष्टीने अत्यंत महत्वाचा आहे.

हा विषय सांगताना मी पाप-पुण्याच्या तीन व्याख्या

आम्ही म्हणजे जीवनविद्येने केलेली व्याख्या
"कृतज्ञता हे पुण्य व कृतघ्नता हे पाप".

आता पाप-पुण्याकडे आपण या तिन्ही बाजूंनी पाहू. आपण एखादे कर्म केले रे केले की त्यातून पाप-पुण्य निर्माण होते म्हणजे होतेच!

सांगितल्या. तुकाराम महाराजांनी केलेली व्याख्या, रामदास स्वामींनी केलेली व्याख्या आणि आम्ही केलेली व्याख्या.

तुकाराम महाराजांनी एका वाक्यात सांगितले,

"पाप ते परपिडा पुण्य ते परोपकार"

समर्थ रामदास स्वामी सांगतात

"पुण्य ते ईश्वर-स्मरण पाप ते विस्मरण"

ईश्वराचे स्मरण हेच पुण्य व

ईश्वराचा विसर पडणे हे पाप.

आम्ही म्हणजे जीवनविद्येने केलेली व्याख्या
"कृतज्ञता हे पुण्य व कृतघ्नता हे पाप". आता पाप-पुण्याकडे आपण या तिन्ही बाजूंनी पाहू. आपण एखादे कर्म केले रे केले की त्यातून पाप-पुण्य निर्माण होते

म्हणजे होतेच गंमत अशी की कर्म डोळ्यांना दिसते पण त्या कर्माचे ठसे डोळ्यांना दिसत नाहीत. या संदर्भात मी उदाहरण दिले होते ते फिंगर प्रिंट्सचे. आपली बोटे आपल्याला दिसतात पण आपण ग्लास पकडला तर त्या ग्लासवर उमटलेले फिंगरप्रिंट्स आपल्याला दिसत नाहीत. पण या फिंगरप्रिंट्स वरून चोराला पकडता येते. काही वेळा साव पकडला जातो व चोर बाजूला राहतो. पण या फिंगरप्रिंट्समुळे पोलीस चोराला पकडू शकतात हे इथे सांगायचे आहे. आपल्या जीवनात तसेच आहे. आपण कर्म केले रे केले की बहिर्मनाच्याद्वारे आपल्या जाणीवेवर म्हणजे consciousness वर प्रिंट्स उमटतात व अंतर्मनाच्याद्वारे ते दिव्यबँकेत जाऊन तिथे जमा होतात. ही दिव्यबँक हृदयात आहे. म्हणजेच जाणिवेच्या खोल कप्प्यात ते कर्माचे ठसे जमा होतात. म्हणून कर्म महत्त्वाचे आहे व ते चांगलेच असले पाहिजे.

आज लोकांच्या पाप-पुण्याच्या कल्पना अत्यंत चुकीच्या आहेत. लोक कशालाही पाप म्हणतात व कशालाही पुण्य म्हणतात. पाप-पुण्याच्या संकल्पना सायंटिफिकली कोणी निर्माणच केलेल्या नाहीत. हे काम जीवनविद्येने केले. जीवनविद्या सांगते, इथे परमेश्वर कुठेही येत नाही मग तुम्ही आस्तिक असा नाहीतर नास्तिक! इथे येतात ते 'निसर्गनियम.' पाप-पुण्याच्या संकल्पना आतापर्यंत इतक्या चुकीच्या होत्या, की त्या आजच्या काळात हास्यास्पद ठरताना दिसतात. जीवनविद्या सांगते की, **नैतिक मूल्ये ही काळानुरूप बदलणारी आहेत व जीवनमूल्ये ही कधीही बदलत नाहीत.** म्हणून जीवनविद्या ही जीवनमूल्यांवर भर देते. पूर्वी ज्याला आपण पाप म्हणत होतो ते आज पुण्य झाले व ज्याला आपण पुण्य म्हणत होतो ते आज पाप झाले. पूर्वीच्या काळी मुलींना शिक्षण देणे म्हणजे पाप समजले जायचे पण आज मुलींना शिक्षण देऊन त्या उच्चविद्याविभूषित होणं हे गौरवास्पद समजलं जातं. या उलट एखाद्याला दानधर्म करणे हे पुण्य मानलं जात असे पण आज तेच दान सत्पात्री

असेल का हे दहा वेळा तपासून पहावं लागतं. **नैतिकमूल्ये स्थळ काळ परिस्थितीनुरूप बदलत असतात; तर जीवनमूल्ये ही महत्त्वाची आणि शाश्वत असतात व त्यांचा संबंध निसर्गनियमांशी असतो ही गोष्ट लक्षात घेतली पाहिजे. परमेश्वर इथे कुठेही येत नाही.**

पुण्य व पाप आपल्या कर्मातून येते. म्हणून कर्म हे सत्कर्मच असले पाहिजे. ते दुसऱ्याला सुख देणारेच असले पाहिजे. ते दुसऱ्याला दुःख देणारे असता कामा नये. अशा तऱ्हेने आपण जेव्हा सत्कर्म करतो तेव्हा पुण्य निर्माण होते. कर्माचे प्रिंट्स म्हणजे ठसे तयार होतात व ते दिव्य बँकेत जमा होतात. तसेच पापाचे आहे. एखाद्याने खून केला तर लगेच त्याला शिक्षा होत नाही. जोपर्यंत त्याला शिक्षा होत नाही तोपर्यंत दुष्कर्म व शिक्षा यामध्ये जे असते ते पाप. थोडक्यात काय तर पुण्य हे आपल्या दिव्यबँकेत जमा झालेले असते व ते प्रगट होण्याची वाट पाहत असते. त्याला प्रगट होण्याची संधी द्यायची की नाही हे तुझ्या हातात आहे म्हणून "तूच आहेस तुझ्या जीवनाचा शिल्पकार".

आपण जर सतत देवाचे स्मरण केले, देवाचे चिंतन केले, देवाचे अनुसंधान ठेवले, सतत विश्वप्रार्थना म्हटली तर संचितात जे पाप आहे ते बाहेर येणार नाही. बाहेर येईल ते पुण्यच येईल कारण Like attracts like. सत्कर्म हे संचितातून पुण्याला आव्हान देते व दुष्कर्म हे संचितातून पापाला आमंत्रण देते. म्हणून आमंत्रण देताना कुणाला आमंत्रण द्यायचे हे आपण ठरवायचे.

तुम्ही म्हणाल मग बाकीच्या लोकांचे काय? बाकीच्या लोकांना ते कळत नाही. ते काहीतरी विचार करत असतात, काहीतरी कल्पना करत असतात. दुसऱ्याचा सूड घेण्याचे विचार चाललेले असतात. बदला घेण्याच्या गोष्टी चाललेल्या असतात. सिरीयलमध्ये बघा बदला घेण्याच्या गोष्टी चाललेल्या असतात. सतत मन अनिष्ट विचारांनी भरलेले असते. या ज्या गोष्टी आहेत बदला घेण्याच्या, सतत अपमानाचे चिंतन करण्याच्या, काळजी करण्याच्या त्या गोष्टी चालू असतात तेव्हा तुम्ही संचितातून पाप बाहेर काढत असता. नव्हे नव्हे ते आपोआप बाहेर येत असते. कुत्र्याला यू यू केले की तो कसा लगेच येतो; तसे ये ये म्हटले की पाप बाहेर येते. म्हणून चिंतनाचे महत्त्व खूप जास्त आहे.

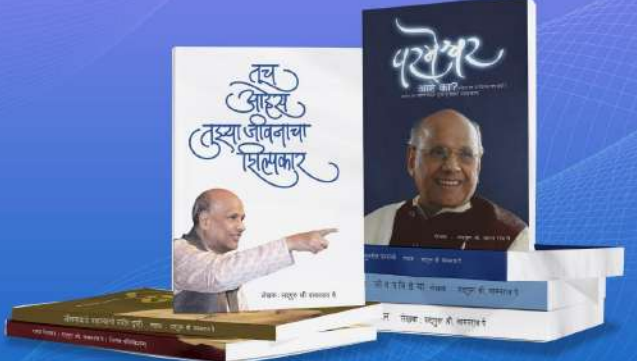
"चिंतने नासतसे चिंता। चिंतने सर्व कार्य ये हाता। चिंतने न लगे वेळ। सर्वकाळ करा चिंतन॥" असे तुकाराम महाराज म्हणतात. चिंतनाला काळ वेळ नाही. संधी मिळाली रे मिळाली की विश्वप्रार्थना म्हणा. संधी मिळाली रे मिळाली की नामस्मरण करा. पण ही संधी कधी साधायची. आपण रिकामे असतो त्यावेळी. आपला उद्योगधंदा सांभाळून जेव्हा फुरसत असते तेव्हा ही संधी साधायची. आपल्याला रिकामा वेळ भरपूर असतो. त्यावेळी ही विश्वप्रार्थना म्हणा व पुण्याला आमंत्रण द्या. पापाला आमंत्रण देऊ नका. यासाठी ईश्वरस्मरण व इष्टचिंतन करा. काळजी करू नका, अनिष्ट चिंतन करू नका. तुम्ही म्हणाल काळजी करण्याचे प्रसंग आले तरी काळजी करायची नाही का? लोक काय सुखासुखी काळजी करत नाहीत; तर काळजी करण्याचे प्रसंग असतात म्हणून काळजी करतात. तुम्ही वाईट चिंतन करत असता म्हणून काळजी करण्याचे प्रसंग येतात; हे तुम्हाला ठाऊक नाही. तुम्ही वाईट चिंतन केले की तुमची विश्वप्रार्थना बाजूला राहते. तुमचे नामस्मरण बाजूला राहते. तुमचे ईश्वरस्मरण बाजूला राहते. काळजीचे विचार का येतात तेही सांगतो. नवऱ्याबद्दल नको ते विचार आपल्या मनात येतात. मुलांबद्दल नको ते विचार आपल्या मनात

येतात. काळजी घेणे वेगळे व काळजी करणे वेगळे. काळजी अवश्य घेतली पाहिजे पण काळजी करायची नाही हे जीवनविद्या सांगते. काळजी करण्याचे प्रसंग कधी येतात ? आपण काळजी घेत नाही तेव्हा काळजी करण्याचे प्रसंग आपल्यावर येतात. या गोष्टीकडे लोकांचे लक्ष नसते व सगळे झाले की धावाधाव. लहान मूल कठड्यावरून पडले की सगळ्यांची धावाधाव. कठड्यावरून मूल पडू नये याची काळजी घेत नाहीत. पुष्कळ वेळेला आपण लहान बाळाला कॉटवर झोपवतो व जातो पण ते जागे झाल्यावर तुम्हाला काय फोन करणार आहे? आपण लहान मुलाला कॉटवर झोपवताना काळजी घेत नाही व मूल जागे झाल्यावर कॉटवरून पडते. ते झोपलेले असताना उशी लावली पाहिजे किंवा खुर्ची लावली पाहिजे. आमची बायको सुनेची काळजी घेते, नातवाची काळजी घेते, माझी काळजी घेते, मुलाची काळजी घेते. खरे सांगतो आमचा नातू लहानाचा मोठा झाला तो आजीच्या देखरेखीखाली! त्याची आई नोकरीवर जायची आजीने त्याला पडू दिले नाही. हे कशामुळे? आजी इतकी काळजी घ्यायची की तो पडेल हे लक्षात ठेवून तो पडू नये म्हणून उपाय करायची.

सद्गुरु श्री वामनराव पै लिखित

ग्रंथसंपदा

आता तुमच्यासाठी ऑनलाईनदेखील उपलब्ध

आताच स्कॅन करा

काळजी घेणे व काळजी करणे या दोन गोष्टी भिन्न आहेत. ही गोष्ट लोक लक्षात घेत नाहीत व पुष्कळ लोक असे म्हणतात की काळजी घेणे हे निगेटिव्ह थिंकिंग Negative thinking आहे. नामधारकांकडूनही मी हे ऐकले आहे. काळजी घेणे हे Negative आहे हे तुम्ही समजता ते चुकीचे आहे. काळजी घेणे म्हणजे एखादी गोष्ट वाईट होऊ नये त्यासाठी योजना करणे, त्याबद्दल विचार करणे. काळजी घेतली पाहिजे. तुम्ही जे करता त्याप्रमाणे प्रारब्धाला आमंत्रण देता. आमंत्रण देताना चांगले की वाईट हे तुम्ही चिंतन काय करता त्यावर ते अवलंबून आहे.

अनन्याश्चित्तं यतो मां ये जनाः पर्युपासते।

तेषा नित्याभियुक्तानां योगक्षेम वहाम्यहं।।

तुमचा योगक्षेम मी वाहीन. भगवंताने दिलेला हा कोरा चेक आहे. शुभचिंतन व देवाचे चिंतन केले पाहिजे. चिंतन फार महत्त्वाचे आहे. इष्ट प्रारब्धाला आमंत्रण द्यायचे की अनिष्ट प्रारब्धाला हे तू ठरव म्हणून "तूच आहेस तुझ्या जीवनाचा शिल्पकार".

हे एकदा लक्षात आले की संधी मिळाली रे मिळाली की नामस्मरण. संधी मिळाली रे मिळाली की विश्वप्रार्थना. चोर कसा चोरी करताना संधी साधण्याचा प्रयत्न करतो. मला आश्चर्य वाटते तो किती सावध असतो. मी एक घडलेली गोष्ट सांगतो. आमचे कुटुंब व माझे गुरुबंधू आम्ही एकदा श्रीगोंद्याला जात होतो आमच्या सद्गुरूंकडे.

आमचे मित्र हे काळजी घेण्यात अतिशय पटाईत. त्यांनी प्रवासात पहिला कोट घातला, त्याच्या आत शर्ट त्याच्या आत बंडी, त्याच्या आत गंजी आणि त्यात त्यांनी पैसे ठेवले. आम्ही प्रवास करून श्रीगोंद्याला पोचलो. कुठेही गेल्यावर आपण आपले पाकीट आधी बघतो. तसे त्यांनी तिथे गेल्याबरोबर आपले पाकीट बघितले तर ते चोराने मारले होते. मला सांगा कोट, शर्ट, बंडी, गंजीफ्रॉक त्यात ते पैसे ठेवलेले. ते त्या चोराला कसे कळले? म्हणजे तो चोर किती सावध असला पाहिजे, किती चलाख असला पाहिजे, किती हुशार असला पाहिजे, किती बुद्धिमान असला पाहिजे याची कल्पना करा. हा चोर जर मला भेटला असता तर मी त्याचा सत्कार केला असता. पहिला सत्कार केला असता व नंतर शिक्षा केली असती. त्याला सांगितले असते की ही बुद्धी तू जर चांगल्या कामाला लावली असतीस तर पुढारी झाला असतास, मंत्री झाला असतास.

सांगायचा मुद्दा, संधी साधण्याबद्दल सांगत होतो. चोर जशी संधी साधतो तसे आपण संधी मिळाली रे मिळाली की ती साधायची. रिकामा वेळ मिळाला रे मिळाला की नामस्मरण. रिकामा वेळ मिळाला रे मिळाला की विश्वप्रार्थना. असे केले तर वाईट प्रसंगच येणार नाहीत. मग आनंदी आनंद. आनंदाची दिवाळी. "विठोबाचे राज्य आम्हा नित्य दिपवाळी" ही दिवाळी पाहिजे की नको ते तू ठरव कारण "तूच आहेस तुझ्या जीवनाचा शिल्पकार"

सद्गुरु श्री. वामनराव पै यांची
विक्रमी विक्री झालेली ग्रंथसंपदा
आता ई-बुक माध्यमातून उपलब्ध.

ई-बुक विकत घ्या आणि शुभ विचारांच्या सान्निध्यात रहा

BOOxGanga

Available on
amazonkindle

प्रल्हादवाणी

भाग १७

आज आपण कृतज्ञता हा विषय पाहूया. जसे मन हातात आले, तर ते आपल्याला परमेश्वरापर्यंत पोहोचवते आणि प्रपंचातही सहाय्य करते. तसेच कृतज्ञतेचे आहे. सच्चिदानंद स्वरूप हा विषय समजायला तर कठीण आहेच, पण त्याचे भान घेणे त्याहून कठीण आहे. सद्गुरू म्हणतात आपल्याला स्वरूपाचे तर भान नसतेच पण शरीराचेही भान नसते. आपल्याला भान एकाच गोष्टीचे असते, ते म्हणजे आपल्याला काय हवे आणि काय नको. या एकाच गोष्टीत माणूस आपले सर्व आयुष्य घालवतो. काय हवे त्यातही पैसा हवाच हा हट्ट असतो. कारण पैशाने सर्व काही मिळते हा माणसाचा गोड गैरसमज आहे. त्यामुळे पैशाच्या मागे लागणारे लोक अधिक आहेत. पै च्या मागे लागणारे तुमच्यासारखे फार कमी आहेत. पै च्या मागे जे लागतात, त्यांच्या मागे पैसा लागतो आणि सुख, समाधान, शांती सुद्धा मागे लागते. तुम्ही जेव्हा पै च्या मागे असता तेव्हा हे दोन्ही तुमच्या पुढे हात जोडून उभे असतात.

पैसा म्हटले की माणसाचा चेहरा फुलतो इतका त्याला पैसा आवडतो. विष्णू सहस्रनामावली प्रमाणे पैशाची सुद्धा अनेक नावे आहेत. काळा पैसा, गोरा पैसा, लग्नात पैसे देतो त्याला आहेर म्हणतात. चर्चमध्ये पैसा देतात त्याला ऑफरिंग म्हणतात. जीवनविद्या मिशनला लोक जो पैसा देतात त्याला देणगी म्हणतात आणि खंडणी वसूल करणारे लोक पैशाला खंडणी म्हणतात. पैसा तोच पण त्याला नावे वेगवेगळी आहेत. पैशाचे भान घ्या, असे सांगायला कोणीही लागत नाही. पैशाचे भान असते याचाच अर्थ काय हवे त्याचे भान असते आणि काय नको त्याचे भान असते. शरीराचे भानही नसते तर त्याबद्दलची कृतज्ञता दूरच राहिली.

शरीर किती मौल्यवान आहे. त्याची काळजी घेतली पाहिजे हे भानच जर नसेल तर त्याची कृतज्ञता व्यक्त कशी करणार. माणसाला त्याच्या शरीराची किंमत नाही. त्याच्या कुटुंबाची, कंपनीची, देशाची, निसर्गाची कशाचीच किंमत नाही. आज आपण सर्वत्र हे पाहत आहोत. आज कुटुंबात काय चाललेले आहे शरीराकडे लक्ष नाही, तसेच कुटुंबाकडेही लक्ष नाही. पैशाच्या मागे इतके लागतो की, आपली मुले काय करत आहेत, तिथेही त्याचे लक्ष नसते. मोठेपणी जर मुले चांगली घडायला हवी असतील तर त्यांना आई-वडिलांचे प्रेम हे लहानपणापासून मिळाले पाहिजे.

आज एक तरुण पिढी वाया जाताना दिसते आहे. आपल्या देशाचे वैशिष्ट्य काय तर संपूर्ण जगभरात आपला देश हा तरुणांचा देश म्हणून समजला जातो. तरुण पिढी वाया जायला वेळ लागत नाही. कारण नको ते खेळ खेळत राहतात. गर्द, गांजा परदेशातून टनाने देशात येतो आणि शाळेच्या आजूबाजूला विकला जातो. यासाठी आपले आपल्या कुटुंबाकडे लक्ष असले पाहिजे. आपले आपल्या कुटुंबावर प्रेम असले तरच आपण आपल्या कुटुंबाकडे लक्ष देणार. आपले आपल्या देशावर प्रेम असले पाहिजे. आपण साधी स्वच्छताही राखत नाही. त्यासाठी आपल्या पंतप्रधानांना स्वच्छता अभियान राबवावे लागते. बेटी बचाव बेटी पढाव अभियान राबवावे लागते यावरून लक्षात येते की आपण कुठेच लक्ष देत नाही. आज तरुण पिढी फक्त पैशाच्या मागे लागलेली आहे. ते कुटुंबासाठी थोडाही वेळ द्यायला तयार नाहीत.

मानवी जीवनात कृतज्ञतेला पर्याय नाही. माणूस जर कृतज्ञ राहिला तर त्याला सुख, समाधान, शांती सर्व काही मिळेल. सद्गुरूबद्दल कृतज्ञता व्यक्त करता आली पाहिजे. कारण त्यांनी ज्ञान दिले त्यामुळे आपल्याला शरीराचे, देशाचे, निसर्गाचे महत्त्व कळले.

कोणाबद्दलही कृतज्ञता व्यक्त करण्यासाठी त्यांच्यातील चांगली गोष्ट आपल्याला पाहता आली

पाहिजे. कृतज्ञता व्यक्त करण्याची ही पहिली पायरी आहे. माणसाला इतरांमधल्या वाईट गोष्टी पटकन दिसतात. चांगल्या दिसत नाहीत. एखाद्या चांगल्या ड्रेसवर जर एखादा छोटा डाग जरी पडला तरी, लक्ष त्या डागाकडे जाते. कारण माणसाला डाग शोधण्याची सवय आहे. प्रत्येक गोष्टीत जे काही चांगले आहे ते आपल्याला पाहता आले पाहिजे आणि दुसरे म्हणजे आपल्याकडे जे जे काही आहे त्यात समाधान वाटले पाहिजे. कृतज्ञता या विषयात मी दोन गोष्टींना महत्त्व देतो ते म्हणजे आपल्याला दुसऱ्यातले चांगले पाहता आले पाहिजे आणि आपल्याकडे जे जे आहे त्याकडे समाधानाने पाहता आले पाहिजे. या दोन्हीसाठी आपली दृष्टी तशी असली पाहिजे. त्याच्या नेमके उलटे आपण करत असतो. सद्गुरूबद्दलची कृतज्ञता व्यक्त होण्यासाठी त्यांचे मन आपल्याला कळलेले असले पाहिजे. प्रत्येक वस्तूमध्ये आपल्याला चांगले पाहता आले पाहिजे. वस्तूचे दोन अर्थ एक म्हणजे आपल्या आत मध्ये वस्तू आहे, तिला आत्मवस्तू म्हणतात. तिच्याकडे सुद्धा आपल्याला पाहता आले पाहिजे आणि दुसरे म्हणजे घरात अनेक वस्तू असतात त्यातल्या प्रत्येक वस्तूकडे पाहताना ही वस्तू आपल्याकडे आहे याबद्दल समाधान असले पाहिजे. एखादे पुस्तक आपल्याकडे आहे त्या पुस्तकाबद्दल आपल्याला कृतज्ञता नसेल तर त्यातले ज्ञान आपल्याकडे येणार नाही. पुस्तकाची किंमत म्हणजे त्यातल्या ज्ञानाची किंमत आपल्याला कळली पाहिजे. आपण ज्या घरात राहतो त्या वास्तूची किंमत आपल्याला कळली पाहिजे. आपण ज्या वस्तुस्थितीत आहोत त्या वस्तुस्थितीबद्दलही आपण कृतज्ञ असले पाहिजे.

आपण तीन गोष्टींमध्ये अडकलेले आहोत. त्या म्हणजे तक्रार, स्पर्धा आणि तुलना. आपण नेहमी इतरांची तक्रार करत राहतो म्हणजेच Complaint mode मध्ये असतो. इतरांशी स्पर्धा करत राहतो, म्हणजे Competition mode मध्ये असतो. तिसरे म्हणजे इतरांशी तुलना करत राहतो म्हणजेच

Comparison mode मध्ये असतो. जोपर्यंत आपण या तीन गोष्टींमध्ये अडकलेलो आहोत तोपर्यंत आपल्याकडे कृतज्ञता येणे शक्य नाही. जे आहे त्यात समाधान नाही म्हणून तक्रार करत राहतो. इतरांकडे जे आहे ते चांगले वाटते म्हणून त्याच्याशी तुलना करत राहतो. ज्याचे केस सरळ आहेत ते दहा हजार रुपये देऊन कुरळे करून घेतात. ज्यांचे केस कुरळे आहेत ते दहा हजार रुपये देऊन सरळ करून घेतात. पुरुषांची केस जरा वेगळी आहे ती म्हणजे जे आहेत ते शिल्लक राहिले तरी पुरे आहेत. सांगायचा मुद्दा आपण सर्वजण तक्रार स्पर्धा आणि तुलना यात अडकलेलो आहोत. या तिन्ही गोष्टी आपल्याला कृतज्ञतेपासून दूर नेतात.

आहे त्यात समाधानी राहायला शिकले पाहिजे. तुलना करायचीच झाली तर आपल्यापेक्षा खाली असलेल्यांची करा. असे केल्याने आपल्या लक्षात येते की त्यांच्यापेक्षा कितीतरी जास्त आपल्याला मिळालेले आहे आणि देवाची कृतज्ञता व्यक्त होते. जे आहे त्याबद्दल जेवढी कृतज्ञता व्यक्त कराल तेवढी ती गोष्ट अधिक तुमच्याकडे येत जाईल.

सद्गुरूंनी आपल्याला युक्तीयोग दिलेला आहे. तो म्हणजे Love work bless all. Bless all हे कृतज्ञतेचे व्यक्तरूप आहे. मनातल्या मनात व्यक्त केलेली कृतज्ञता ही पोहोचते. नुसते बोलण्याची गरज नाही, तर कृतीतून व्यक्त करता येते. कृतज्ञता ही आपली बंडी आहे बाहेरील वातावरणापासून आपले

संरक्षण होणार. आपले अंतर्मन आपल्या भावना पकडते. इतरांची भरभराट होऊ दे असे म्हणताना म्हणणाऱ्यांची प्रथम भरभराट होते. तुम्हाला जर जीवनात मोठे व्हायचे असेल तर, अंतर्मनाचे शास्त्र नीट समजावून घ्या. अंतर्मनासाठी तू आणि मी वेगवेगळे नाही. सर्वांमध्ये एकच वास करतो. सर्वांचे स्वरूप एकच आहे. त्यामुळे त्या स्वरूपाला त्या शक्तीला तू आणि मी हे समजत नाही. इतरांचे वाटोळे होऊ दे, असे म्हणणाऱ्यांचे वाटोळे पहिले होते. कारण ती त्याची भावना असते. त्याचे अंतर्मन ही भावना पकडते. ज्याची भावना इतरांच्या भरभराटीची आहे त्याची भरभराट होणार. कसे होणार त्याचा आपण विचार करण्याची गरज नाही. कारण ते काम अंतर्मन करणार. सगळी व्यवस्था अंतर्मन करित असते. आपल्याला फक्त Love work and bless all ह्या दोनच गोष्टी करायच्या असतात. अंतर्मनावर सर्व सोपवून द्या. जेवढे सोपवून द्याल तेवढे सोपे होईल आणि जेवढी लुडबुड कराल तेवढी गडबड होईल. दुसऱ्यांसाठी वाईट चिंतने हे आपल्यासाठी धोकादायक आहे. सर्वांमध्ये मी आहे, म्हणूनच सर्वांचे भले चिंतने आवश्यक आहे. Love work and bless all ही खरी दिव्यसाधना आहे. ही साधना सहज करता येण्यासारखी आहे. नाथसंप्रदाय प्रणित दिव्यसाधना सद्गुरू शिकवितात, पण ती कठीण आहे. सर्वांना जमणार नाही म्हणून सद्गुरूंनी आपल्याला ही दिव्यसाधना दिली. जी कुणीही करू शकते. ह्या साधनेतही

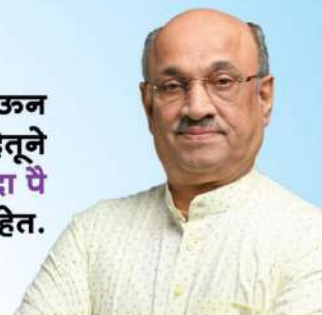
अध्यात्म आहे. तो आणि मी एकच आहे हे भान या साधनेत आहे. जीवनात कुठलीही समस्या निर्माण झाली तर कुणावर तरी चिडून ती समस्या सुटत नाही. ती समस्या निर्माणच का झाली त्याचा विचार करून ती समस्या सोडविण्याचा प्रयत्न केला तर पुढे ती समस्या पुन्हा निर्माणच होणार नाही. तुम्ही कुठेही गेला तरी लोकांनी तुम्हाला "Gem of the person" म्हटले पाहिजे तर तुम्ही सद्गुरूंचे खरे शिष्य. आपल्या वागण्यातून आपली कृतज्ञता दिसत असते. सद्गुरूंनी सांगितलेले तत्त्वज्ञान समजते. सद्गुरूंवर श्रद्धा आहे यापेक्षा आपण काय करतो याला महत्त्व आहे. सद्गुरू सांगतात आपण जे करतो ते देवा जवळ मागतो. म्हणून करण्याला महत्त्व आहे. प्रार्थनेत असलेला 'सर्वांना' हा शब्द नसून ती वृत्ती आहे आणि ही वृत्ती आपल्यात भिनली पाहिजे. सकाळी उठल्यावर सर्वांसाठी कृतज्ञतेची साधना करणे कठीण आहे का? ह्यात दिव्यत्व आहे. ह्या साधनेला प्रयत्नाची जोड दिली तर सर्व क्षेत्रात पुढे जाल. कृतज्ञता हा सुखाचा राजमार्ग आहे, म्हणून कृतज्ञतेला चिकटून रहा. सद्गुरूंचे प्रार्थना आणि कृतज्ञता हे दोन चरण आहेत. हे दोन्ही चरण घट्ट पकडून रहा. कृतज्ञतेचा भाव वाढवाल तर जीवनात खूप मोठे व्हाल. सद्गुरूंना आपला प्रत्येक शिष्य टॉपला गेलेला पाहिजे.

गुरुपौर्णिमा २०१९ दुसरा दिवस

२३-०७-२०१९ प्रवचनावरून संकलित

या विषयाचे ज्ञान सर्वांना अवगत होऊन सर्वांची सर्वांगीण प्रगती व्हावी या हेतूने गेली ५ वर्षे आदरणीय श्री प्रल्हाददादा पै हा विषय प्रबोधनातून उलघडून सांगत आहेत.

मनमंदिरा लेख २३

झांशीची राणी लक्ष्मीबाई, सावित्रीबाई फुले आणि अशा अनेक रणरागिणींचा, मायमाऊलींचा आदर्श सर्वासमोर आहे.

कल्पना चावला ही भारतीय वंशाची अंतराळात जाणारी प्रथम महिला होती. पंजाब विद्यापीठातून त्यांनी १९८२ साली एरोनॉटिकल अभियांत्रिकी पदवी घेतली. पुढे १९८४ मध्ये अर्लिंगटन टेक्सास विद्यापीठातून एरोनॉटिकल उच्च अभियांत्रिकी शिक्षण घेऊन कॉलोरेडो विद्यापीठातून एरोस्पेस अभियांत्रिकी विभागातून इ.स. १९८८मध्ये डॉक्टरेट मिळवली.

कल्पना चावला या अभियंता, पायलट आणि अंतराळवीर होत्या. ज्यांनी दोन स्पेस शटल मोहिमांमध्ये ३० पेक्षा जास्त दिवस अंतराळात घालवले. त्यांचा स्वभाव अतिशय साहसी होता. त्या कराटे शिकल्या, भरतनाट्यम या कला प्रकारातही त्यांनी नैपुण्य प्राप्त केले. अवकाश संशोधन क्षेत्रात कार्य करताना नृत्यकला सुद्धा जोपासली. एक स्त्री काय करू शकते याचे अतिशय प्रेरणादायी उदाहरण म्हणजे कल्पना चावला.

अमेरिकन अंतराळ संस्था, नासाच्या माध्यमातून अंतराळात जाणारी भारतीय वंशाची दुसरी महिला म्हणजे सुनीता विल्यम्स. त्यांनी महिला

मनमंदीरा या लेखमालेत स्त्रियांची मानसिकता या विषयावर चिंतन करीत असतानाच चंद्रयान-३ या भारतीय यानाचे चंद्रावरील यशस्वी लँडिंग टिक्की वर पहात होते. अवकाश संशोधन क्षेत्रात माणसाने केलेली प्रगती अचंबित करणारी आहे. त्या दिवशी रात्री लगेचच हिंदी चित्रपटातील चंद्राचे वर्णन करणारी, कोणाला तरी चंद्राची उपमा देणारी गाणी व्हाट्सएपवर यायला लागली. एकंदरीत गंमतच! दुरुन सुंदर दिसणारा लहान मुलांचा चांदोमामा, निंबोणीच्या झाडामागे लपणारा चांदोबा, 'दुधात पडली माशी चांदोबा राहिला उपाशी' असा कल्पनाविलास करायला लावणारा आणि कवींना 'ए चांद सा रोशन चेहरा' म्हणायला भाग पाडणारा चंद्र प्रत्यक्षात मात्र कसा आहे हे या अवकाश संशोधनातून जगासमोर आलंय. प्रामाणिकपणे सांगायचे तर माझ्या कवी मनाला थोडे वाईट वाटले. पण आपल्या देशाचे यान चंद्रावर उतरले म्हणून अभिमान वाटला. त्यातही विशेष अभिमान वाटला तो इस्त्रोमधील महिला वैज्ञानिकांना पाहून.

रॉकेट वुमन ऑफ इंडिया' रितू करिधल या आपल्या देशाच्या महत्वाकांक्षी अवकाश संशोधन मोहिमेचे नेतृत्व करीत आहेत. रितू करिधल यांना यंग सायंटिस्ट अवॉर्ड, इस्रो टीम अवॉर्ड मिळाला आहे. याशिवाय सोसायटी ऑफ इंडिया एरोस्पेस टेक्नॉलॉजी आणि इंडस्ट्रीज एरोस्पेस वुमन पुरस्कार देण्यात आला आहे.

स्त्रियांच्या मानसिकतेवर व त्यांच्या बौद्धिक क्षमतांवर विनोद करणाऱ्यांना हे कृतीशील उत्तर आहे. 'चूल आणि मूल' या कठीण जबाबदाऱ्या लिलया पेलणाऱ्या स्त्रीला खरं तर काहीच अवघड नसते. राजमाता जिजाऊ, पुण्यश्लोक अहिल्याबाई होळकर,

अंतराळवीर म्हणून १९५ दिवस अवकाशात राहण्याचा विश्वविक्रम केला आहे. युनायटेड स्टेट्स नेव्हल अकादमीमध्ये शिक्षण पूर्ण केल्यानंतर हेलिकॉप्टर पायलट म्हणून त्यांच्या लष्करी कारकीर्दीला सुरुवात झाली.

सुनीता विल्यम्स यांच्या व्यक्तिमत्त्वाचा एक महत्त्वाचा पैलू म्हणजे त्यांची जिद्द. संपूर्ण लष्करी आणि अंतराळ संशोधन कारकिर्दीत अनेक आव्हानांचा सामना करत त्यावर मात करण्यासाठी त्यांनी अथक परिश्रम घेतले. सुनीता विल्यम्स या त्यांच्या साहसी वृत्तीसाठी ओळखल्या जातात. स्पेसवॉक करण्यापासून ते आंतरराष्ट्रीय अंतराळ स्थानकावर मोहिमांचे नेतृत्व करण्यापर्यंत अनेक जोखमींची कामे त्यांनी यशस्वीरित्या पूर्ण केली. शैक्षणिक आणि सामाजिक कार्यक्रमांमध्ये भाग घेतला, विद्यार्थ्यांशी संवाद साधला आणि स्वतःचे अनुभव शेअर केले. विज्ञान आणि अभियांत्रिकी क्षेत्रातील कामगिरीसाठी त्यांना २००८ मध्ये भारत सरकारने पद्मभूषण पुरस्कार दिला.

बेताची आर्थिक बाजू योग्य नियोजन करत घर सांभाळून घेणारी स्त्री सुद्धा तितकीच महत्त्वाची असते. घरातील व्यवस्थापन उत्तम सांभाळून स्वयंपाक करणे, कपड्यांची व्यवस्था बघणे, मुलांचे

शिक्षण व आरोग्य यावर लक्ष देणे, पसारा आवरणे, स्वच्छता ठेवणे, कलात्मक दृष्टीने घराची व्यवस्थित लावणे, नातेवाईक पाहुणे यांची उठबस करणे आणि हे सर्व करताना मुलांवर चांगले संस्कार करणे ही सुद्धा एक मोठी कला आहे. ही स्त्री सण-समारंभ सर्व लक्षात ठेवून परंपरेने आलेल्या चालीरीती सांभाळते, पारंपरिक पदार्थ आवडीने बनवते. दिवाळीत छान रांगोळी काढून कलाकौशल्य जपते, स्वतःचे छंद जोपासते. हे सर्व नोकरी-व्यवसाय सांभाळून करणाऱ्या सुद्धा अनेक महिला आहेत.

आज वैज्ञानिक म्हणून इस्त्रो व नासा यासारख्या आस्थापनांमध्ये अनेक स्त्रिया योगदान देत आहेत ही अत्यंत अभिमानाची गोष्ट आहे. तरीही अजून काही ठिकाणी जनजागृतीची गरज आहे. मुलगा-मुलगी भेद अजूनही समाजात केला जातो. अलिकडचाच अनुभव आहे, युवा वर्गासाठी मुलाला लगेच पाठवले, पण बोलवायला गेलेल्या कार्यकर्त्यांनी मुलीला सुद्धा पाठवा असे सांगितले तेव्हा पाठवायला नकार देत आईवडील म्हणाले, "तिला काय गरज आहे या सगळ्याची!" या वाक्याने त्या मुलीमध्ये थोडा फार असलेला आत्मसन्मानही धुळीला मिळाला असेल. अजून समाजाची मानसिकता बदलण्यासाठी खूप काम करण्याची गरज आहे. अशा समाजाला स्त्रीला कमी लेखण्याचा काहीही अधिकार नाही जो तिला पुढे येऊच देत नाही. म्हणूनच जीवनविद्या मिशनचे स्त्री सन्मान अभियान गावोगावी, घरोघरी पोहोचविणे ही आपली सर्वांची सामाजिक जबाबदारी आहे.

अनिता सुनील मोरे

९९६७९६६१५०

स्त्री सन्मान अभियान

स्त्रीचा आत्मसन्मान जागृत करून सर्वांनी स्त्रीचा सन्मान करावा यासाठी जनजागृती करत आहोत.

या उपक्रमांतर्गत महिलांना मुख्य प्रवाहात आणले जात आहे.

१) बेटी बचाव, २) बेटी पढाव, ३) विधवांना वेगळी वागणूक न देणे

२०१६ पासून. महाराष्ट्र. दोन कार्यशाळा.

प्रश्न तुमचे उत्तर प्रल्हाद दादांचे

प्रश्न : सद्गुरूंच्या मनात कुणाबद्दल प्रेमभाव जास्त असतो?

उत्तर : ज्यांच्या मनात सद्गुरूंबद्दलचा भाव जास्त आहे, जो मनापासून सद्गुरूंवर प्रेम करतो, जो मनापासून सद्गुरूंच्या विचाराप्रमाणे चालतो तो सद्गुरूंचा लाडका. त्यात कुठल्याही प्रकारे श्रीमंत-गरीब भेदभाव नसतो. जो मनाने सद्गुरूंच्या जवळ तो सद्गुरूंचा आवडता शिष्य. जो सद्गुरूंच्या विचाराप्रमाणे तंतोतंत चालतो तो सद्गुरूंच्या जवळ असतो. एकदा नारदमुनींनी प्रभू रामचंद्राला प्रश्न विचारला तुमचा लाडका शिष्य कोण? प्रभू रामचंद्र म्हणाले, मी तुला एक डायरी देतो त्यात माझ्या सर्व लाडक्या शिष्यांची नावे आहेत. त्या डायरीत हनुमंताचे नाव नव्हते. नारदमुनी हनुमंताकडे कळ लावण्यासाठी गेले आणि म्हणाले, "अरे तुझे नाव तर या डायरीत नाही आहे." हनुमंतालाही आश्चर्य वाटले तरी तो पूर्ण विश्वासाने म्हणाला, "मी प्रभूंच्या हृदयाजवळ नक्कीच आहे." नारदमुनी पुन्हा प्रभू रामचंद्राकडे आले आणि घडलेली हकीकत सांगितली. तेव्हा प्रभू रामचंद्र नारदमुनींना म्हणाले, "अरे मी तुला ही जनरल डायरी दिली होती. माझी आणखीन एक स्पेशल डायरी आहे त्या स्पेशल डायरीत फक्त आणि फक्त एकच नाव होते ते म्हणजे 'हनुमंत'."

तुम्ही जगाच्या पाठीवर कुठेही असा, भारताच्या, महाराष्ट्राच्या कानाकोपऱ्यात कुठेही असा पण जर तुम्ही मनापासून सद्गुरूंची भक्ती केली तर तुम्ही सद्गुरूंच्या हृदयातच राहाल.

प्रश्न : बुद्धीच्या पलीकडे देव याचा अर्थ काय ?

उत्तर : बुद्धीच्या पलीकडे देव ह्याचा भावार्थ लोकांनी असा काढला की देहाच्या पलीकडे इंद्रिय, इंद्रियांच्या

पलीकडे बुद्धी. बुद्धीच्या पलीकडे ईश्वर असल्यामुळे बुद्धीला देव आकळता येत नाही. पण सद्गुरूंनी ह्या संदर्भात क्रांतीकारक आणि अचूक विचार मांडला. 'बुद्धीच्या पलीकडे देव आहे त्याचाच अर्थ देवाच्या अलीकडे बुद्धी आहे.' हे वाक्य आपल्याला गोंधळात टाकणारे वाटते. कल्पना करा की आपण रांगेत उभे आहोत. आपल्या पाठीमागे कोणीतरी माणूस उभा आहे. आपण समोर पहात असल्यामुळे आपल्या पाठीमागचा माणूस जवळ असूनही आपल्याला दिसत नाही. आपण समोर म्हणजेच दुसऱ्या दिशेने पाहत आहोत. त्यामुळे जवळ असूनही तो दिसत नाही. मागे उभा असलेला तो माणूस जर आपल्याला दिसायला हवा असेल तर आपण काय करायला हवे? अगदी सोपे आहे, आपली दृष्टी वळवून त्या माणसाच्या दिशेने करायला हवी. अगदी तसेच बुद्धीच्या पलीकडे देव आहे. बुद्धी जगाला सन्मुख आहे. बुद्धीचे तोंड जगाकडे आहे आणि देवाकडे पाठ आहे.

मन, बुद्धी, चित्त, अहंकार हे जाणीवेचेच अविष्कार आहेत. मनाची व्याख्या काय सांगितली? जेव्हा जाणीव इंद्रियांच्या मार्फत जगाशी संबंध जोडते तेव्हा त्या जाणीवेला मन म्हणतात. जगाशी संबंध जोडणे म्हणजे बहिर्मुख होणे. इंद्रिय बहिर्मुख आहेत आणि जाणीवही बहिर्मुख आहे. बहिर्मुख असलेली जाणीव जगाशी संबंध जोडते व जगाला जाणते पण स्वतःच्या स्वरूपाला जाणत नाही अशी परिस्थिती आहे. जसे आपल्या पाठीमागे उभ्या असलेल्या माणसाला पाहण्यासाठी आपल्यालाच आपली दृष्टी फिरवावी लागते. तसेच जाणीवेला स्वरूपाच्या दिशेने आपली दृष्टी वळवावी लागते. म्हणजेच तिला अंतर्मुख करावे लागते. जेव्हा जाणीव स्वरूपाच्या दिशेने वळेल तेव्हा तिला स्वरूपाचे दर्शन होईल. दर्शन झाल्यावर हळूहळू तिला स्वरूपाची ओळख होऊ लागेल. जाणीव बहिर्मुख होऊन जगाशी संबंध जोडते त्यामुळे ती जगाकडून ज्ञान घेते. ती जेव्हा अंतर्मुख होऊन स्वरूपाशी संबंध जोडेल तेव्हाच तिला स्वरूपाकडून

प्रज्ञान मिळू शकेल. दृष्टी उफराटी झाली आणि स्वरूपाकडे वळली की सद्गुरूंच्या सहाय्याने आणि सद्गुरूंच्या कृपेने दृष्टी तिथे स्थीर होऊ लागेल.

आकाशभान या साधनेत आपण डोळे मिटतो आणि आकाशाचे भान घ्यायला लागतो. हे भान घेणे म्हणजे आपली दृष्टी स्थीर करणे. जसजसे आपण जास्त वेळ हे भान घेऊ लागतो स्थीर होत जातो तसतसे आपण देवाच्या कक्षेत येऊ लागतो. लोखंड लोहचुंबकापासून खूप लांब असते तेव्हा ते त्याला चिटकत नाही. पण जसजसे ते लोहचुंबकाच्या जवळ जाऊ लागते तसतसे त्यातले आकर्षण वाढू लागते आणि एक क्षण असा येतो की ते लोहचुंबकाला जाऊन चिकटते. अशा प्रकारे बुद्धीचे देवाशी मिलन होते. यालाच सद्गुरूंनी 'बुद्धीयोग' असे म्हटले आहे. सद्गुरू म्हणतात देवाला पाहणे शक्य आहे. देवाला ओळखणे शक्य आहे. जी बुद्धी जगाला सन्मुख ती स्थूल बुद्धी. ही स्थूल बुद्धी जगाला समजते. जगाकडून ज्ञान घेते, विज्ञान घेते. जगाकडून मिळालेले हे ज्ञान स्थूल ज्ञान आहे. हे सूक्ष्म ज्ञान नाही, हे दिव्य ज्ञान नाही.

जर प्रज्ञान हवे असेल तर बुद्धीला अंतर्मुख करायला हवे. अंतर्मुख झाली की बुद्धी सूक्ष्म होते. बुद्धी अंतर्मुख केली नाही तर आत्मज्ञान घेण्याची तयारी होणार नाही. सद्गुरू जेव्हा देव दाखवतात तेव्हा या बुद्धीचे रूपांतर प्रज्ञेत होते. बुद्धी अंतर्मुख होऊन हळूहळू स्वरूपाच्या ठिकाणी स्थीर झाली की पुन्हा मायेच्या प्रभावाने मागे खेचली जाते. म्हणून

सातत्याने आणि प्रयत्नपूर्वक पुन्हा तिला अंतर्मुख ठेवले पाहिजे. जितकी जास्त स्थीर होईल तितकी ती सूक्ष्म होत जाईल. सुई आणि दोऱ्याचे उदाहरण घेऊया. सुईत दोरा घालण्यासाठी त्या दोऱ्याला पिळ घालून घालून सूक्ष्म करावा लागतो. जरी मायेचा प्रभाव असला तरी बुद्धीला स्थीर करण्याचा प्रयत्न करत राहाल तर बुद्धी अधिकाधिक सूक्ष्म होत जाईल. सूक्ष्म होत होत ती सत् च्या ठिकाणी स्थीर होईल आणि तिचे रूपांतर ऋतुंभरा प्रज्ञेत होईल.

प्रज्ञा जेव्हा सत् ने तुडुंब भरली जाते तेव्हा त्या प्रज्ञेला 'ऋतुंभरा प्रज्ञा' म्हणतात. आणि त्या प्रज्ञेमुळे जाणीवेला ज्ञान प्राप्त होते. आत्मज्ञान जाणीवेत प्रगट होते. हे सर्व होण्यासाठी तीन निकष आहेत ते म्हणजे जी बुद्धी बहिर्मुख झालेली आहे तिला अंतर्मुख करायला हवे. त्यासाठी दिव्यबोध, दिव्यसाधना शिकून घ्यायला हवी. आकाशभान साधना शिकायला हवी. पहिली स्टेप साधना शिकून घेणे. दुसरी स्टेप साधना सातत्याने करत राहणे आणि तिसरी स्टेप म्हणजे सद्गुरू कृपा. सद्गुरू कृपा झाली की साधना करता करता ते ज्ञान एके दिवशी आपल्या जाणीवेत प्रगट होते.

• इंडिया मराठी कॉन्फरन्स कॉल १६.०८.२३

Conference Call

२०१२ पासून दर आठवड्याला चार कॉन्फरन्स कॉल सुरु आहेत.
प्रत्येक कॉलवर हजारो लॉग इन देश विदेशातून सहभाग.
२५,००० सहभागी.

संयह www.jeevanvidya.org/audiocall वर उपलब्ध । कॉन्फरन्स कॉल संयहाचा सर्वांनी लाभ घ्या

पर्यावरण हाच नारायण

आपल्या जीवनामध्ये किंबहुना संपूर्ण सृष्टीमध्ये पाण्याचे स्थान अनन्यसाधारण आहे. पाणी म्हणजे जीवन! हे पाणी फक्त पावसाच्या रूपाने आपल्याला मिळते. आणि पावसाळ्यामध्ये जितके पाणी साठते तितकेच नंतर वर्षभर वापरावे लागते. पाणी साठवण्याची नैसर्गिक संसाधनं म्हणजे तलाव, नदी, झरे इत्यादी. पूर्वी तलावांचा देश म्हणून प्रसिद्ध असलेल्या आपल्या देशातील बरेचसे तलाव नाहीसे व्हायला लागलेले आहेत. याची अनेक कारणे आहेत. काही ठिकाणी गाळामुळे तलाव सखल झाले आहेत आणि हळूहळू नष्ट झाले. तर काही ठिकाणी माणसांनी कचरा टाकून तलाव बुजवले आहेत. काही तलावात प्रचंड प्रमाणात जलपर्णी वाढल्यामुळे ते नष्ट झाले आहेत. पिण्याच्या पाण्याचा दुसरा महत्वाचा स्रोत म्हणजे नदी. काही नद्यांमध्ये सुद्धा ही जलपर्णी इतकी पसरली आहे कि त्यात नदीच दिसेनाशी झाली आहे.

जलपर्णीमुळे पाण्यातील ऑक्सिजनची पातळी कमी होते. नदीच्या परिसंस्थेमध्ये (ecosystem)

राहणारे अनेक जलचर, वनस्पती, पक्षी, साप यांची घुसमट आणि उपासमार होऊन ते मृत होतात. अशा नद्यांच्या पात्रात उन्हाळ्यात मनसोक्त पोहणारी मुले, माणसे, जनावरे दिसत नाहीत. ही कथा आहे जलपर्णी उपद्रवाची !

भारतात जलपर्णीचा प्रवेश अमेरिका व्हाया ऑस्ट्रेलिया जलमार्गे १९०२ साली झाला. पण अमेरिकेत ती १८८४ साली पोहोचली होती. जलपर्णीची फुले फार मोहक दिसतात म्हणून अमेरिकेत १८८४ साली फ्लोरिडा येथील सेंट जॉन नदी काठावरील एका तळ्यातील कारंज्यात ही वनस्पती प्रथम सोडली गेली. ह्या जलपर्णीने अख्खे तळेच ५ वर्षात व्यापून टाकले. एवढेच नव्हे तर १८९६ पर्यंत ह्या जलतणाने नदीपात्र ही भरून टाकले. १८९८ साली तर कहरच झाला. नदीवर जलपर्णीचे इतके आक्रमण झाले की त्यातून संपूर्ण जलवाहतूक थांबली, लहान बोटी ज्या बंदराकरता नदीतून जायच्या त्यांना जलपर्णीतून मार्ग काढणे अशक्य झाले. स्थानिक व्यापारावर जलपर्णी वाढीचा प्रचंड परिणाम होऊन नुकसान होवू लागले. जलपर्णी निर्मूलनाकरिता नदी व बंदरासाठी १८९९ मध्ये तिथे स्वतंत्र कायदा करावा लागला.

जलपर्णी (Water Hyacinth) ही ब्रिटिशांनी भारताला १८ व्या शतकाच्या शेवटी दिलेली देणगी!

फुलांच्या सौंदर्याने मंत्रमुग्ध झालेल्या पहिल्या ब्रिटीश गव्हर्नर-जनरल यांच्या पत्नी लेडी हेस्टिंग्जने ते भारतात आणले, जे आता बहुतेक जलकुंभांमध्ये पसरले आहे.

आपल्याकडे जलपर्णी (केदाळ) निर्मूलनासाठी तणनाशक फवारणी केली जाते. तणनाशक वापराने वरवर जलपर्णी जळून गेली तरी ती नदी मोकळा श्वास घेऊ शकत नाही. नदीचे पाणी प्रवाही होऊ शकत नाही. या प्रयोगात वापरण्यात आलेले तणनाशक जलचरांसाठी धोकादायक ठरू शकतं. तिथे असणाऱ्या अन्नसाखळीवर विपरीत परिणाम होऊ शकतो. पाण्यातील साप, मगर, मासे आणि इतर जलचर यांच्या जीवनावर विपरित परिणाम होऊ शकतो. जलपर्णीचा परिणाम अत्यंत घातक आहे. ती जलस्रोतांचे भौतिक आणि रासायनिक गुणधर्म पूर्णपणे बदलते. पाण्यातील प्राणवायूच ह्या वनस्पतीमुळे कमी झाल्याने या मासे पाण्यात जिवंतच राहू शकत नाहीत. त्यामुळे पूर्ण मत्स्योद्योग धोक्यात येतो.

औद्योगिक जलप्रदूषणामुळे पाण्यात मिसळलेले शिशे, नायट्रोजन-सोडियम-पोटॅशियम हे रासायनिक घटक, सूक्ष्म घनपदार्थ, अगदी जड धातूसुद्धा जलपर्णी शोषून घेते. डिटर्जंट पावडर मिसळलेलं जे सांडपाणी आहे त्यातील रासायनिक घटक जलपर्णीचं आवडतं खाद्य. त्यामुळे हे जलप्रदूषण रोखणे हा पाण्याचे स्रोत

वाचवण्याचा उत्तम मार्ग आहे.

माणसाच्या निष्काळजीपणामुळे आणि बेजबाबदारपणामुळे पर्यावरणाचे नुकसान वर्षानुवर्षे होत आलेले आहे. आता विज्ञान तंत्रज्ञानाचा परिणाम म्हणून सामाजिक आणि वैयक्तिक जीवनशैलीमध्ये झालेल्या बदलामुळे प्रत्येक जण फक्त स्वतःचा विचार करतो. पर्यावरणाचा, निसर्गाचा विचार करायला कोणाला वेळच नाही. फक्त जे होतंय त्यावर हळहळ व्यक्त करणे या पलीकडे काही होत नाही. कृतिशील गोष्टी करणारी माणसं हाताच्या बोटावर मोजता येतील इतकीच आहेत. वायुप्रदूषण, जलप्रदूषण, ध्वनिप्रदूषण, किरणोत्सर्गी प्रदूषण, मृदाप्रदूषण. या प्रदूषणांमुळे होणारी इतरही प्रदूषणे आहेत. सर्वच प्रकारचे प्रदूषण घातक आहे.

या सर्व प्रदूषणाचे मूळ कारण म्हणजे विचार प्रदूषण असे जीवनविद्या सांगते. 'फक्त मी सुखी झालो म्हणजे झालं बाकिच्यांचे काय व्हायचे ते होऊ दे.' ही प्रवृत्ती मोठ्या प्रमाणावर विचार प्रदूषण निर्माण करते. 'सर्व सुखी तर मी सुखी' हा व्यापक विचार जीवनविद्या देते. 'पर्यावरण हाच नारायण' ही शिकवण लक्षात घेऊन यापुढे तरी माणूस आपले वर्तन बदलेल ही सदिच्छा!

अनिता सुनील मोरे

९९६७९६६१५०

जीवनविद्येचे सामाजिक व शैक्षणिक कार्य-१ संस्कार शिक्षण अभियान

'हे जग सुखी व्हावे' आणि आपले राष्ट्र सर्वार्थाने प्रगतीपथावर जावे' हा जीवनविद्या मिशनचा दिव्य संकल्प आहे. या संकल्पपूर्तीसाठी गेली सत्तर दशकाहून अधिक काळ जीवनविद्या मिशन ही संस्था समाज प्रबोधनाचे कार्य करित आहे. सद्गुरू श्री वामनराव पै यांनी निर्माण केलेले जीवनविद्या तत्वज्ञान समाजातील सर्व स्तरातील, सर्व वयोगटातील लोकांपर्यंत पोहोचविण्यासाठी जीवनविद्या मिशनतर्फे विविध उपक्रम राबविले जातात. त्यापैकी एक उपक्रम म्हणजे शाळांमधून सुरू असलेले संस्कार शिक्षण अभियान. 'ज्ञान हाच देव', 'तुम्ही ज्ञानी व्हा, तुम्ही हुशार व्हा, बुद्धीमान व्हा सारे' असे जीवनविद्या सांगते. त्यासाठीच मुलांवर योग्य वयात सुसंस्कार करणे आणि त्यांच्यामध्ये राष्ट्रप्रेम व शिक्षणाची आवड निर्माण करणे या सामाजिक जबाबदारीच्या जाणीवेतून जीवनविद्या मिशनने हे अभियान सुरू केले आहे.

२०१७ पासून सुरू झालेल्या संस्कार शिक्षण अभियान या उपक्रमाच्या माध्यमातून शाळांमध्ये 'व्यक्तिमत्त्व विकास वर्ग' घेतले जातात. आतापर्यंत या अभियानाचा लाभ हजारो विद्यार्थ्यांना मिळाला आहे. २०२३-२४ या शैक्षणिक वर्षात महाराष्ट्रातील दीडशेहून

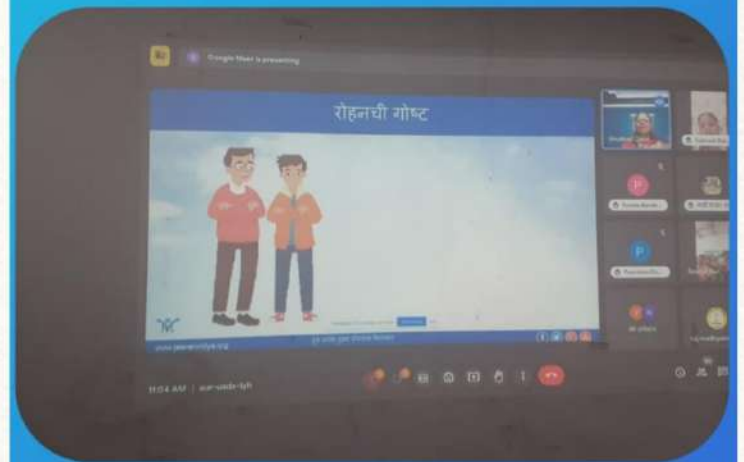
अधिक शाळांमध्ये जवळपास ४० हजार विद्यार्थी या ज्ञानाचा लाभ घेत आहेत. विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासासाठी शालेय शिक्षणाला पूरक असा एक विशेष अभ्यासक्रम तयार केला जातो. सद्गुरूंचे सुपुत्र आणि जीवनविद्या मिशनचे आजीव विश्वस्त श्री. प्रल्हाद वामनराव पै यांच्या मार्गदर्शनाखाली 'जीवनविद्या बालसंस्कार केंद्र अभ्यासक्रम समिती' हे कार्य करते. हा अभ्यासक्रम विद्यार्थ्यांपर्यंत पोहोचविण्यासाठी प्रत्येक आठवड्यातून एकदा प्रशिक्षकांमार्फत शाळांमधून वर्ग घेतले जातात. या प्रशिक्षकांसाठी विशेष शिबिर घेण्यात येते. 'संस्कार शिक्षण अभियान समिती' या उपक्रमाचे संपूर्ण नियोजन करते.

आठवड्यातून एकदा सातत्याने वर्षभर हे वर्ग चालवले जातात. ऑनलाइन (video conference call) आणि ऑफलाइन म्हणजे प्रत्यक्ष शाळेत जाऊन अशा दोन्ही प्रकारे हे वर्ग घेतले जातात. सर्व शाळांचे मुख्याध्यापक, शिक्षक व समन्वयक यांचे या वर्गाला उत्तम सहकार्य मिळते. कारण हे वर्ग त्यांच्या शाळेत सुरू झाल्यानंतर काहीच दिवसात त्यांना विद्यार्थ्यांच्या वर्तणुकीत लक्षणीय बदल दिसून येतो. तसेच मुलांमध्ये आभ्यासाची आवड, शिस्त, शिक्षकांविषयी आदरभाव

वाढीस लागलेला लक्षात येतो. त्याचा परिणाम म्हणून विद्यार्थी आणि शाळेच्या एकंदरीत प्रगतीचा आलेख उंचावत असलेला दिसून येतो.

विद्यार्थ्यांसोबतच शिक्षक सुद्धा हे मार्गदर्शन ऐकतात. बरेच शिक्षक प्रतिक्रिया देताना म्हणतात, "यापूर्वी अशाप्रकारचे मार्गदर्शन आम्ही कधीच ऐकले नव्हते. मुलांच्या शालेय अभ्यासातील प्रगतीबरोबरच त्यांचा मानसिक आणि भावनिक विकास जीवनविद्या मिशनच्या संस्कार शिक्षण अभियानामुळे होत आहे. देशाचा उत्तम नागरिक म्हणून आणि संवेदनशील व्यक्ती म्हणून विद्यार्थी घडत आहेत. शिक्षकांना सुद्धा या ज्ञानाचा उपयोग होतो."

संस्कार शिक्षण अभियान समितीमध्ये उषा पालकर, नंदा बांगर, सुनीता गायकवाड तसेच अनिता मोरे, वृषाली दळवी, संध्या सरदार, मेघना पाडावे, डॉ. दिक्षा तळगावकर, चैत्राली कदम यांच्यासोबत इतर अनेकजण या कार्यात सक्रिय सहभाग घेऊन हे अभियान यशस्वी करण्यासाठी आपले योगदान देत आहेत. योग्य वयात जीवनाला योग्य वळण देणारे जीवनविद्येचे संस्कार पंचवीस वर्षांहून अधिक काळ बालसंस्कार व युवा केंद्रांच्या माध्यमातून दिले जात आहेत. आता हे संस्कार जास्तीत जास्त विद्यार्थ्यांपर्यंत पोहोचावेत म्हणून शाळांमध्ये संस्कार शिक्षण अभियान यशस्वीरित्या राबविले जात आहे. जीवनविद्येच्या संस्कारांमुळे राष्ट्रप्रगती व राष्ट्रहिताचा व्यापक विचार विद्यार्थी आणि तरुणांच्या मनावर ठसत आहे, राष्ट्रप्रेमाने भारलेली प्रामाणिक सुशिक्षित पिढी घडत आहे.

संस्कार शिक्षण अभियान

चला शाळेत जाऊ आठवड्यातील एक तास घेऊ
नियमित संस्कार करू सक्षम भारतास घडवू
संपर्क : सौ. उषा पालकर : ९९३०३५१९८२

कार्याचि कौतुक

हिंडाल्को इंडस्ट्रीज लि तळोजा आणि जीवनविद्या फाऊंडेशन यांच्या संयुक्त विद्यमाने वावंजे गावामधील (तालुका पनवेल, जिल्हा रायगड) तीन आदिवासी पाड्यांवर ग्रामसमृद्धी अभियान राबविले जात आहे. यासाठी हिंडाल्को इंडस्ट्रीजचे कर्मचारी असलेले, तसेच जीवनविद्या फाऊंडेशनचे कार्यकर्ते असलेले, कळंबोली, नवी मुंबई येथील श्री. खंडू गेंड हे खूप मोठे कार्य करीत आहेत. गावात प्रत्यक्ष जाऊन आदिवासी बंधुभगिनींना भेटणे, विविध उपक्रमांचा लाभ घेण्यासाठी त्यांना समजावून सांगणे व मानसिकता तयार करणे तसेच सर्व नियोजनात सहभाग घेणे अशाप्रकारे आदिवासी बंधुभगिनींच्या विकासासाठी ते मनापासून व तळमळीने कार्य करीत आहेत.

त्यांच्या या कार्यासाठी हिंडाल्को इंडस्ट्रीज लि. तळोजा यांनी त्यांचा 'हिंडाल्को रोल मॉडेल' म्हणून प्रमाणपत्र देऊन गौरव केला आहे. कंपनीचे वरिष्ठ अधिकारी श्री. सुधीर मिश्रा (HR head Hindalco industries, Taloja) यांच्या हस्ते हा गौरव करण्यात आला.

जीवनविद्येचे निष्ठावंत नामधारक श्री. खंडू गेंड याचे मनःपूर्वक कौतुक आणि अभिनंदन!

अभियानाची उद्दिष्टे:

- ✓ संपूर्ण व्यसनमुक्त गाव
- ✓ संपूर्ण अंधश्रद्धामुक्त गाव
- ✓ पर्यावरण स्नेही, स्वच्छ गाव
- ✓ बचतीचे महत्त्व
- ✓ स्त्रीसन्मान व बेटा बचाव-बेटी पढाओ
- ✓ बालसंस्कार, युवासंस्कार व नियमित सत्संग केंद्र स्थापना
- ✓ घर तेथे जीवनविद्या

बालकदा

संस्कार कथा- संयमाचे फळ

एका गावात रवी, श्याम आणि धैर्य हे तीन भाऊ राहत होते. बाजूच्याच गावात त्यांची आजी रहात होती. आजीकडे जमिनीचा एक लहानसा तुकडा होता. त्यात तिने काही फुलझाडे आणि फळझाडे लावली होती. त्यावर येणारी फळे आणि फुले विकून आजीने थोडे पैसे साठवलेले होते. त्यातून तिने तीन नातवंडांसाठी अजून थोडी जमीन विकत घेतली. एके दिवशी आजी त्या तिघांना चांगल्या प्रतीच्या आंब्याच्या दहा दहा बिया देते आणि सांगते की, "या बिया तुमच्या जमिनीत पेरा आणि त्यांची राखण करा. त्यापासून निर्माण होणारी झाडे तुमची स्वतःची असतील. काही वर्षांनी त्या झाडांवर येणारे आंबे विकून तुम्ही पैसे कमवू शकता."

ते तिघेजण जमिनीमध्ये बिया पेरतात, त्यांना पाणी घालतात आणि त्यांची राखण करतात. पण रवी दररोज बागेत जाऊन त्या बिया जमिनीतून काढायचा, अंकुर फुटला का ते तपासून बघायचा आणि पुन्हा जमिनीत पेरायचा. श्याम आणि धैर्य यांनी पेरलेल्या बियांना नेहमी पाणी घालून अंकुर फुटेपर्यंत वाट बघितली. त्यांच्या जमिनीवर आंब्याची छान रोपटी तयार झाली. त्यानंतर काही दिवसांनी शाम रोपाची काळजी घ्यायचा कंटाळा करू लागला. पण धैर्यने मात्र त्या रोपांची काळजी कशी घ्यायची याचे अनुभवी शेतकऱ्यांकडून ज्ञान घेतले. त्यानुसार त्याने रोपांच्या आजूबाजूची जमीन साफ केली. तसेच तो रोपांना नियमित पाणी घालायचा, वरचेवर खत द्यायचा. काही महिन्यांत रोपांची झपाट्याने वाढ झाली. तो त्या आंब्याच्या झाडांच्या बुंध्यावर, पानांवर हात फिरवून त्यांच्याशी गप्पा मारायचा आणि त्याने त्या झाडांशी छान मैत्री केली.

चार-पाच वर्षांनी आजी त्या तिघांना विचारते अरे मी तुम्हाला आंब्याची झाडे लावायला सांगितली होती त्याच काय झालं?" रवी सांगतो, "आजी, तू दिलेल्या दहा

बियांपैकी एकही बी रुजलं नाही." आणि श्याम म्हणतो, "माझ्या बागेत रोपं तर तयार झाली पण नंतर पुढे काय झालं माहिती नाही त्यांची वाढच खुंटली!" आजी धैर्यला विचारते, "अरे, तू काहीच का बोलत नाहीस?" त्यावर धैर्य म्हणतो, "अग आजी, मला बोलायचं नाही तुला काहीतरी दाखवायचं आहे. चल माझ्यासोबत." सर्व जण धैर्यच्या बागेत जातात. त्याच्या बागेमध्ये आंब्याची छान झाडे असतात आणि प्रत्येक झाडाला खूप आंबे लागलेले असतात." रवी आणि श्याम पाहतच राहतात. आजीला खूप आनंद होतो. ती धैर्यला शाब्बासकी देते.

आजी रवीला म्हणते, "अरे रवी, तू अंकुर येण्यापूर्वीच सारखा सारखा जमिनीतून बिया काढून बघत होतास, असं केल्यावर झाड कसं येणार ? संयम हवा ना थोडा!" त्यानंतर आजी शामला म्हणाली, "तू रोप तयार होईपर्यंत थांबलास पण पुढे त्यांची काळजी घेतलीच नाहीस. त्यामुळे तुझ्या झाडांची वाढ खुंटून त्यांना फळे आलीच नाहीत. मी तुम्हाला सांगितले होते की झाडे लावा आणि त्यांची काळजी घ्या. पण तू कंटाळून ते काम सोडून दिलं. कष्ट केल्याशिवाय फळ कसं मिळणार बरं!"

आजी पुढे म्हणाली, "धैर्यने संयम ठेवून प्रत्येक झाडाची नीट काळजी घेतली. त्यांना वेळेवर खतपाणी दिलं, झाडांशी प्रेमाने गप्पा मारल्या आणि बघा पाच वर्षांतच त्याच्या सर्व झाडांना हजारो आंबे आले आहेत." रवी आणि श्याम म्हणतात, "खरंच! चुकलं आमचं." धैर्य मोठ्या मनाने त्यांना म्हणाला, "अरे तुम्ही तर माझे भाऊच आहात, त्यामुळे माझ्या झाडांवरचे आंबे तुम्हीसुद्धा घेऊ शकता. आजी त्या दोघांना सांगते, "आता जेव्हा हे आंबे तुम्ही खाणार तेव्हा त्यातल्या बिया जपून ठेवा त्यांची रोपे तयार करून तुमच्या बागेमध्ये लावा. त्यांची काळजी घ्या मग बघा तुमच्याकडे सुद्धा धैर्यसारखी आंब्याची बाग असेल." रवी आणि श्याम म्हणतात, "हो आजी तू सांगतेस तसे आम्ही नक्की करणार आणि संयम ठेवून झाडांची काळजी घेणार."

गोष्टीचे तात्पर्य - ज्ञान घेऊन योग्य दिशेने काम केले की यश मिळतेच. पण कष्टासोबत संयम सुद्धा हवा.

अनिता सुनील मोरे

९९६७९६६१५०

अभिप्राय

मी अर्णवची आई सौ. शितल निलेश बांद्रे. अर्णवला जिल्हास्तरीय तायक्वांदो स्पर्धेत सुवर्ण पदक मिळाले आहे. सर्वप्रथम अर्णवला जे श्रेय मिळाले आहे ते सद्गुरु चरणी अर्पण करते.

सद्गुरु श्री वामनराव पै यांच्या प्रेरणेने जीवनविद्या मिशनने बालगोपाळासाठी बालसंस्कार केंद्र सुरू केले. या संस्कार केंद्रात जे काही शिकवले जाते तसे अर्णव वागण्याचा प्रयत्न करतो. सकाळी अंधोळीला गेला की तो विश्वप्रार्थना म्हणत अंधोळ करतो. आई बाबांच्या नेहमी पाया पडतो, मोठ्यांचा आदर करतो, भले कर साधना करतो, शरीर साधना करतो, आरशात पाहून स्मरण करतो की मी आज सर्वांना आनंद देणार. जीवनविद्या सांगते ना 'संगत धरण्यात नेहमी सावध राहिले पाहिजे' त्यामुळे त्याने आपले मित्र चांगलेच निवडले आहेत.

अभ्यासाला बसण्याच्या आधी अर्णव विश्वप्रार्थना म्हणतो. 'मी आवडीने, गोडीने आणि प्रामाणिकपणे अभ्यास करणार. अभ्यास करणे हे माझे कर्तव्य आहे.' असे तो म्हणतो. 'प्रत्येक कृती ही राष्ट्रहिताची, विश्वशांतीची' हे नेहमीच तो बोलतो. अर्णवला दुपारी आणि रात्री झोपताना सद्गुरुंचे प्रवचन ऐकण्याची सवय आहे. तो नेहमीच सद्गुरुंचे मार्गदर्शन घेत झोपतो. जर मी प्रवचन नाही लावले तर तो मला आठवण करून देतो. मी जर चुकून काही चुकीचे बोलले तर मला सावध करतो, "सद्गुरु काय सांगतात वाईट लोकांचा विचार करायचा नाही." हे सर्व तो बालसंस्कार केंद्रातूनच शिकला आहे.

१३ ऑगस्ट २०२३ ला सर्वांनी जिल्हास्तरीय तायक्वांदो स्पर्धेसाठी अर्णवला भरभरून आशीर्वाद, शुभेच्छा दिल्या. १८ ऑगस्ट २०२३ ला आमच्या फॅमिली ग्रुपवर अर्णवला अभिनंदनाचे मेसेज आले, नवशक्ती या न्यूज पेपर मध्ये त्याचे नाव व फोटो आले होते. ते पाहून क्षणात डोळ्यात पाणी आले. त्यानंतर अर्णवला कुशीत घेऊन भरभरून प्रेम केले. सद्गुरूंची मनापासून कृतज्ञता व्यक्त केली. अर्णवला आशीर्वाद देण्यासाठी फोन कॉलस, मेसेजेस येऊ लागले त्यावेळी खूपच भारी वाटत होतं.

सर्वांची मुले टॉपला जाऊ दे हे मी नेहमी म्हणत असते. अर्णवने प्रामाणिकपणे प्रयत्न केले, त्यासोबतच त्याने स्वयंसूचनांच्या माध्यमातून सर्वांसाठी शुभचिंतन केले त्यामुळे हे शक्य झाले. जीवनविद्येच्या ज्ञानमुळे सर्वांची मुले बालसंस्कार केंद्रात घडत आहेत. मला याठिकाणी अनुभव लिहिण्याची संधी दिल्याबद्दल मनापासून कृतज्ञता व्यक्त करते.

अर्णव निलेश बांद्रे, वय ६ वर्षे

7715848490

बालसंस्कार - हनुमान मंदिर, काळाचौकी.

आईची कृतज्ञता - एक सुखद अनुभव

गेल्या काही दिवसापासून 'डोळे येण्याची साथ' सगळीकडेच जोरदार सुरु होती. आमच्या घरीही त्याचे पडसाद उमटले. माझी मोठी मुलगी कनिष्का हिच्या पासून सुरवात झाली. शाळा, ट्युशनच्या निमित्ताने मुलं बाहेर जातात त्यामुळे तिचा नंबर लागला. दोन दिवस तिचा नुसता गोंधळ! डोळे दुखणे, लाल होणे असा जो काही त्रास होतो तो तिला होत होता. मग डॉक्टरांच्या सल्ल्याने उपाय केले. दोन दिवसात परिस्थिती निवळली.

तेवढ्यात माझा नंबर लागला. डोळ्यांची साथ संसर्गजन्य असल्याने एकाचे आले की घरात इतरांचे डोळे येणार ही मनाची तयारी मी केली होती. माझा डोळा दुखायला लागला. मी एक eye ड्रॉप घातला आणि मी माझ्या कामाला लागली. जेवण झालं, मी भांडी घासायला घेतली. कनिष्का माझ्याजवळ आली आणि मला विचारायला लागली, "आता काय करणार तू?" मी म्हटलं, "खूप काम आहे बाळा आज! कपडे पण धुवायचे राहिलेत, भांडी आवरली की कपडे धुते." त्यावर कनिष्का अगदी कोमेजलेल्या चेहऱ्याने मला म्हणाली मम्मी, आता तू करणार हे सर्व काम!"

तिच्या चेहऱ्यावरचे भाव मला कळत होते. मी म्हटलं, "मीच करते ना हे सर्व रोज, मग तू मला आज सारखं सारखं का विचारतेस?" ती लगेच उदगारली, "मम्मी नको करू काम! तुझे डोळे आलेत तरी तू घरातली सगळी कामं करतेस हे बघून मला त्रास होतोय. डोळे आल्यावर किती वेदना होतात हे मला माहित आहे." तीचं हे बोलण ऐकून मला गहिवरून आले. आपल्या वेदना आपल्या मुलांना समजतात याचं मला कुतूहल वाटलं. तिच्या पप्पांचे पण डोळे आले होते त्यामुळे ते पण मदत करू शकणार नव्हते.

कनिष्का म्हणाली, "मी मदत करेन मम्मी. घरातली छोटी मोठी काम

मला जमतीला तेवढी मी करेन. आपण दोन दिवस वरणभात खाऊ, पण मम्मी तू आराम कर!" तिचं हे सर्व बोलण ऐकून मला काय बोलू सुचेना.

कालपर्यंत ज्या मुलीच्या हातात सर्व घावं लागत होतं ती अचानक मोठी झाल्यासारखं वागत होती. हा बदल फक्त आणि फक्त जीवनविद्येच्या बालसंस्कार वर्गामुळे झाला होता हे मात्र नक्की! बालसंस्कार वर्गामध्ये आईवडीलाबद्दल कृतज्ञता बाळगा असे सांगतात. आईवडील आपल्यासाठी काय काय करतात याची जाणीव तिथे मुलांना करून देत असतात. त्यामुळे मला ज्या वेदना झाल्या त्या माझ्या मम्मीलाही होत असतील आणि तरी ती काम करते याची जाणीव कनिष्काला झाली. आणि बोलल्याप्रमाणे तिने मला जमेल तशी मदत केली. छोट्या बहिणीचा होमवर्क असो की संध्याकाळी देवाजवळ दिवा लावून शुभंकरोती म्हणणे असो, तिला जमेल तसं तिने केलं. तिचे डोळे येऊन गेल्यामुळे एका अनुभवी व्यक्तीसारखी ती घरात वावरत होती. आठवणीने प्रत्येकाच्या डोळ्यात ड्रॉप टाकण्याचं काम नित्यनियमाने करत होती.

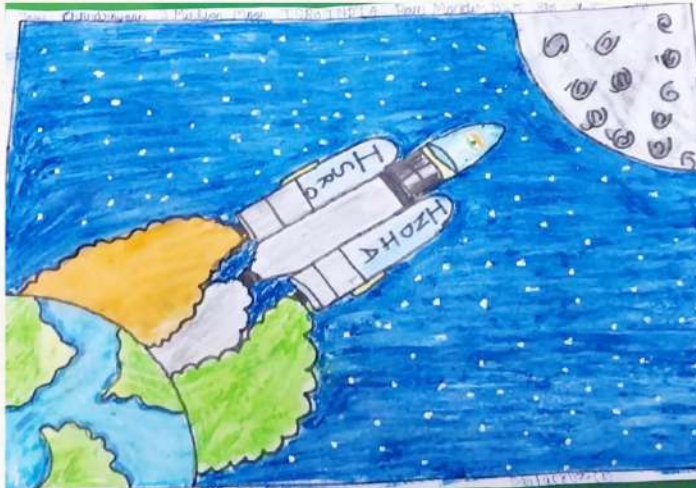
खरंच! एक आई म्हणून हे सगळंच माझ्यासाठी खूप कौतुकास्पद होत. डोळे येणेसुद्धा माझ्यासाठी आनंदमय होऊन गेलं. मायलेकींचा एक जिव्हाळा यातून स्पष्ट झाला. कनिष्का, माझी लेकर बारा वर्षांची! तसं बघितल तर अजून लहानच. पण तिने सर्व ज्या समंजसपणे हाताळलं ते अवर्णनीय होत. 'आईवडील मोठे असतात त्यामुळे ते आजारी असले तरी उठून कामं करू शकतात.' अशाप्रकारे मुलं त्यांना गृहीत धरतात. पण एवढ्या लहान वयात तिला समज आली यासाठी एक आई म्हणून मला खूप समाधान वाटतंय. त्यासाठी जीवनविद्या मिशनच्या बालसंस्कार वर्गाचे खूप खूप आभार! जी परिस्थिती असेल त्यातून चांगलं आणि सकारात्मक शोधण्याची सवय मला सुद्धा जीवनविद्येत आल्यापासूनच लागली आहे.

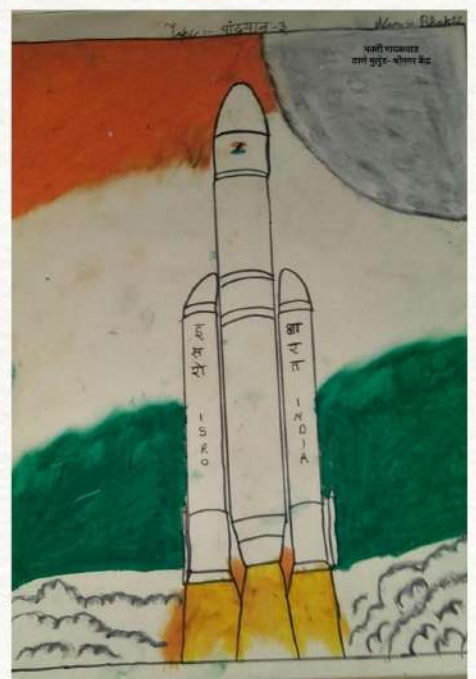
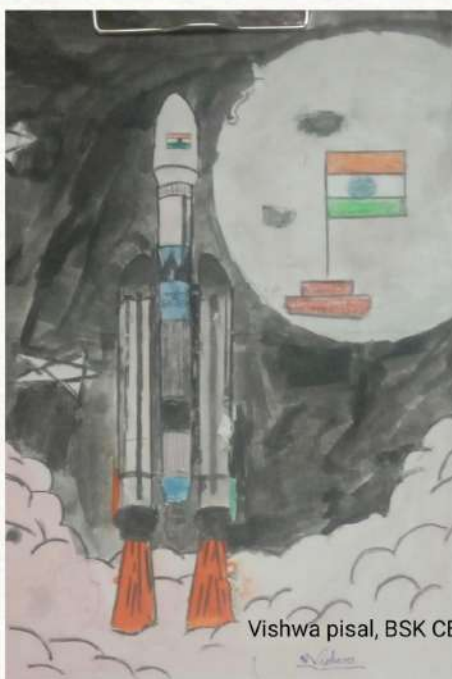
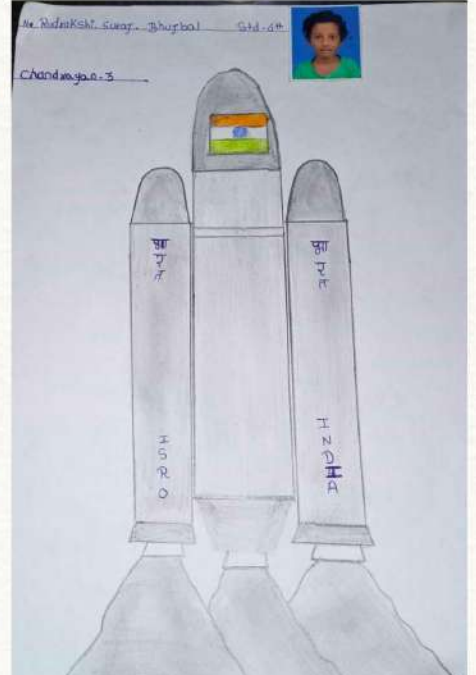
पालक - सौ. समृद्धी खेमजी गावडे, 84220 56059
बालसंस्कार केंद्र कळंबोली, नवी मुंबई

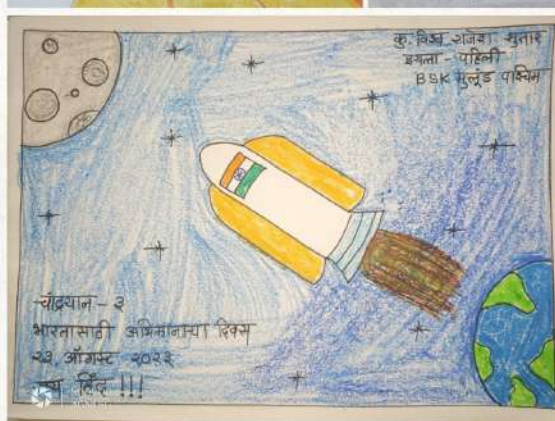
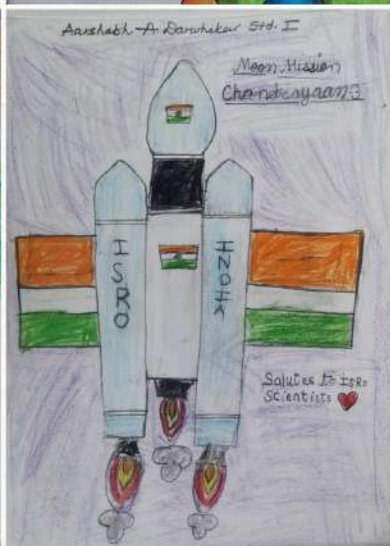
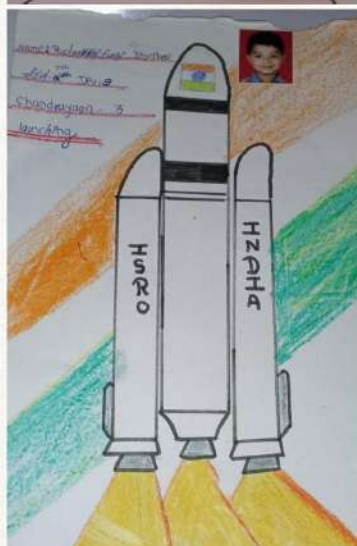
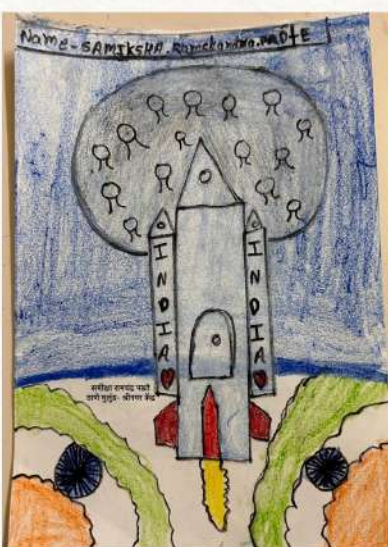
छोट्या दोस्तांची चित्रकला

बालसंस्कार केंद्रातील मुलांना सप्टेंबर २०२३ दीपस्तंभ अंकासाठी 'चंद्रयान-३' या विषयावर आधारित चित्र काढायला सांगितले होते. त्याला उदंड प्रतिसाद मिळाला. त्यासाठी सर्व बाल कलाकारांना आणि बालसंस्कार केंद्र चालकचालिकांना दीपस्तंभकडून मनःपूर्वक धन्यवाद. संख्या जास्त असल्याने काही चित्र या अंकात घेतली आहेत आणि उर्वरित पुढील अंकात प्रसिद्ध करण्यात येतील. सर्व बालदोस्तांनी खूप छान छान चित्रं काढली आहेत. सर्वांचे अभिनंदन.

युवाकट्टा

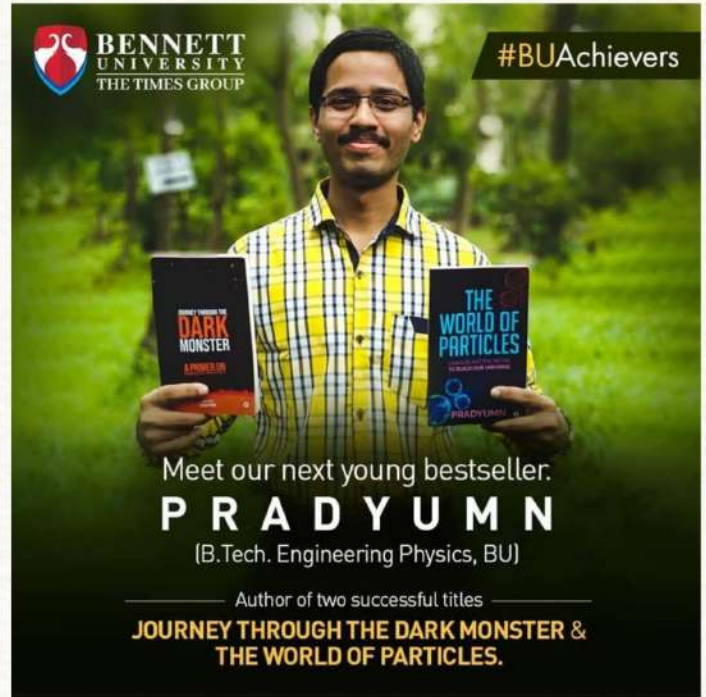
‘Best Startup Award’

Thane boy Pradyumn wins ‘Best Startup Award’ on World SME Day

Thane boy Pradyumn Mane, Founder & Chief Inspiration Officer at Physics Mindboggler (PM) has won the ‘Best Start-up Award’ on World SME Day-2023 in Delhi. Instituted by the World Association for Small & Medium Enterprises (WASME), the highly prestigious award is supported by the Ministry of MSME, NASSCOM, and The Economic Times. Pradyumn received the award in Delhi at the hands of Dr. Sanjiv Layek, Executive Secretary of WASME and Ms. Anshu Anand, Business Mentor at Startup India.

World SME Day 2023, held under the theme “Survival, Expansion, and Internationalization of Indian MSMEs enroute AMRITKAAL 2047,” commenced with great enthusiasm and highlighted the crucial role of MSMEs in the Indian economy at Scope Convention Complex, New Delhi. The event was organized by the World Association for Small & Medium Enterprises (WASME), a globally recognized nonprofit organization with United Nations consultative and observer status.

Fascinated by the beauty of Physics in class 10th, Pradyumn started exploring its wonders and sharing them with the world through his blog named ‘Physics

Mindboggler (PM)’. The humble blog transformed into an impact-making social venture in his 3rd year of B.Tech. Engineering Physics at Bennett University. Pradyumn’s startup ‘Physics Mindboggler’ is leading a mission to Inspire young minds towards science and connect Research with Entrepreneurship, since 2016. PM is supported by Bennett Hatchery, an on-campus incubator at Bennett University, a Times Group initiative.

Pradyumn firmly believes that scientific research is the foundation of economic growth, and we are committed to fostering a culture of curiosity and imagination to stimulate scientific and economic development. Hence, they aspire to take scientific research beyond papers and textbooks by linking it to entrepreneurship, creating a pipeline of innovative solutions for real-world challenges. Pradyumn himself is a

teenage author of two books titled 'Journey through the Dark Monster' and 'The World of Particles'. The former is a primer on general relativity and black holes and the latter unravels the recipe to build our universe. His research work has also been selected and published in renowned International Conferences and Journals. Pradyumn has also received Bennett University 'Chancellor's Medal for Innovation and Entrepreneurship' at the hands of the Bollywood superstar Ranveer Singh. Fully aware that all work and no play make Jack a dull boy, Pradyumn is also a Second Dan Black Belt in Karate Budokan International and won numerous medals at State, National, and International levels.

As Thane embraces its homegrown luminary, the accolades garnered on the World SME Day-2023 stand as a testament to Pradyumn's dedication, innovation, and relentless pursuit of excellence. With each milestone, he not only brings honor to his city but also kindles the spirit of achievement in every Thaneite heart.

ठाण्याचा प्रद्युम्न दिल्लीत 'बेस्ट स्टार्टअप ॲवॉर्ड' विजेता

ठाणे: ठाण्याचा सुपुत्र आणि 'फिजिक्स माईंडबॉगलर' चा संस्थापक प्रद्युम्न माने याला 'वर्ल्ड असोसिएशन फॉर स्मॉल अँड मिडियम एंटरप्रायझेस' (डब्ल्यूएसएमई) दिला जाणारा 'बेस्ट स्टार्टअप ॲवॉर्ड' हा मानाचा पुरस्कार नुकताच दिल्लीत प्रदान करण्यात आला.

एमएसएमई मंत्रालय, नॅस्कॉम आणि 'द इकॉनॉमिक टाइम्स' यांच्या सहकार्याने हे पुरस्कार दिले जातात. 'डब्ल्यूएसएमई' चे कार्यकारी सचिव डॉ. संजीव लायेक आणि 'स्टार्टअप इंडिया'च्या बिझनेस मेंटॉर अंशु आनंद यांच्या हस्ते हे पुरस्कार दिल्लीत नुकतेच वर्ल्ड 'एसएमई डे' २०२३ च्या निमित्ताने वितरीत करण्यात आले.

युनायटेड नेशन्स सल्लागार आणि निरीक्षक दर्जा असलेली जागतिक स्तरावर मान्यताप्राप्त नाफा संस्था, 'डब्ल्यूएसएमई' द्वारे हा कार्यक्रम दिल्ली राजधानी येथील स्कोप कन्व्हेंशन कॉम्प्लेक्स येथे आयोजित करण्यात आला. यावर्षीच्या 'डब्ल्यूएसएमई'चे सूत्र 'सह्यायल,

एक्सपॉझर इंटरनॅशनल आयझेशन ऑफ इंडियन एमएसएमई, एनरुट अम्लीतकाल २०४७' हे होते आणि छोट्या उद्योगांचे अर्थकारणातील महत्त्व अधोरेखित करणे हे त्याचे उद्दिष्ट होते, अशी माहिती प्रद्युम्न माने यांनी 'ठाणेवेब'ला दिली.

या 'बेस्ट स्टार्टअप'च्या यशामगे इंगित काय आहे, असे विचारले असता, त्यांनी सांगितले की, 'ड. १०वीत असताना भौतिकशास्त्राबद्दल कुतूहल आणि आवडीमुळे प्रद्युम्नने 'फिजिक्स माईंडबॉगलर-२०२६' या नावाच्या ब्लॉगद्वारे त्यातील

आश्चर्यकारक गोष्टी शोधून जगासोबत शेअर केल्या. हा ब्लॉग त्यांनी बेनेट विद्यापीठात इंजिनियरिंग फिजिक्सच्या 'बी टेक'तिस-या वर्षात असताना प्रभावी सामाजिक उपक्रमात बदलला.

प्रद्युम्नचा 'स्टार्टअप फिजिक्स माईंडबॉगलर' हा सन २०१६ पासून तरुणांना विज्ञानाबद्दल आवड निर्माण करण्याबरोबरच संशोधनाला उद्योजकत्वेरी जोडण्याच्या मोहिमेचे नेतृत्व करत आहे. याशिवाय टाइम्स ग्रुपचा बेनेट युनिव्हर्सिटीमधील ऑन कॅम्पस इनव्हेस्टोर बेनेट हॅचरी यांचेही समर्थन आहे.

जीवनविद्येचे युवांसाठीचे विविध कोर्सेस

सोळावं वरीस मोक्याचं

(१५ ते २१ वयोगटातील अविवाहीत तरुणांसाठी)

* सोळावं वरीस मोक्याचं

* प्रेमाचं गोड गुपित * सावध तो सुखी

तारुण्यात शारीरिक, मानसिक व शैक्षणिक बदलामुळे निर्माण होणारे प्रश्न. संगतीचे महत्त्व. दिलखुलास गप्पा मारल्या जातात व युवांच्या मनातल्या सर्व प्रश्नांचे समाधान केले जाते.

कोर्स कालावधी : अर्धा दिवस

तरुणांनो करा सोने आयुष्याचे

(२२ ते ३० वयोगटातील अविवाहीत तरुणांसाठी)

* करिअर * प्रेमाचं गोड गुपित

* सावध तो सुखी * शुभमंगल सावधान

तुमच्या आयुष्याची प्रत्येक पहाट सुखाची व आनंदाची होण्यासाठी... Successful करिअर, प्रेम व happy life साठी सावध होऊन जीवन कसे जगावे...

कोर्स कालावधी : अर्धा दिवस

चंद्रयान मोहिम शास्त्रज्ञांची कमाल

चंद्रयान-३ म्हणजे भारतीय अंतराळ संशोधन संस्थेची (ISRO) तिसरी चंद्रशोध मोहिम. १४ जुलै २०२३ रोजी चंद्रयान -३ चे सतीश धवन अंतराळ संशोधन केंद्र, श्रीहरीकोटा येथून अवकाशात प्रक्षेपण करण्यात आले. चंद्रशोध मोहिमेचे उद्दिष्ट असते चंद्राची रचना अधिक चांगल्या प्रकारे समजून घेणे, तेथील नैसर्गिक घटक, माती वगैरे यांचा अभ्यास करणे, वैज्ञानिक दृष्टिकोनातून चंद्राचे निरीक्षण करणे व तेथील वातावरणाचा अभ्यास करणे.

या आधी चंद्रयान-२ हे अवकाशयान २२ जुलै २०१९ रोजी प्रक्षेपित करण्यात आले होते. संपूर्ण भारताचे लक्ष या चंद्रयानाकडे लागले होते. हे यान चंद्रापर्यंत पोहोचण्यात यशस्वी झाले होते. परंतु सॉफ्ट लँडिंग झाली नव्हती. सर्व काही अचूक जुळून येण्याची प्रक्रिया आणि गणित किती अवघड आहे हे सामान्य माणसाच्या कल्पनेपलिकडील आहे. विशिष्ट वेगाने आणि विशिष्ट दिशेने यानाचे प्रक्षेपण झाले तरच ते यान पृथ्वीच्या गुरुत्वाकर्षण कक्षेच्या बाहेर पडू शकते. एस्केप वेलोसिटी म्हणजे गुरुत्वाकर्षण कक्षेच्या बाहेर पडून अवकाशात प्रवेश करण्यासाठी लागणारा वेग. पृथ्वीची एस्केप वेलोसिटी (escape

velocity of earth) साधारण प्रति सेकंद ११.२ किमी आहे. म्हणजे आवाजाच्या वेगाच्या ३३ पट. पृथ्वीच्या गुरुत्वाकर्षण कक्षेच्या बाहेर पडल्यानंतर यान आधी पृथ्वीभोवती फिरते. त्यामुळे त्याची गती अजून वाढते. त्यानंतर ते चंद्राच्या दिशेने झोपावते. तिथे सुद्धा विशिष्ट वेगाने आणि विशिष्ट दिशेने यानाचे प्रक्षेपण झाले तरच ते यान चंद्राच्या कक्षेत पोहोचते. नंतर टप्याटप्याने वेग कमी करत चंद्राच्या पृष्ठभागावर ते अलगद उतरते. चंद्राच्या भूमीवर यशस्वीरित्या वाहन चालवणे हे अजून एक अवघड काम आहे. चंद्रावरील गुरुत्वाकर्षण पृथ्वीवरील गुरुत्वाकर्षणाच्या एक षष्ठांश आहे.

रॉकेट सायन्स ही अत्यंत क्लिष्ट अशी विज्ञान शाखा आहे. जिथे अचूकता लागते. शून्य टक्के सुद्धा चूक चालत नाही. अशा क्षेत्रात आपल्या देशाने अतिशय मोठी प्रगती केलेली आहे. अशा परिस्थितीत चंद्रापर्यंत पोहोचणे हीच मोठी कामगिरी आहे. म्हणूनच चंद्रयान-२ नंतर सर्वाना खात्री होती की यापुढची भारतीय चांद्रमोहिम नक्कीच यशस्वी होणार. कारण चंद्रयान २ च्यावेळी सुद्धा चंद्राला स्पर्श करून सलामी दिली होती.

चांद्रयान-३ यानाचे यशस्वी प्रक्षेपण होऊन चंद्रावर सॉफ्ट लँडिंग करून उतरले. लँडर आणि रोव्हर २३ ऑगस्ट २०२३ रोजी संध्याकाळी ६ वाजून ४ मिनिटांनी चंद्राच्या दक्षिण ध्रुव प्रदेशावर उतरले. या

मोहिमेत यश आल्यामुळे अमेरिका, रशिया आणि चीननंतर अशी कामगिरी करणारा भारत हा जगातील चौथा देश ठरला आहे. आपल्या देशातील तंत्रज्ञान किती विकसित आहे हे दाखवण्यासाठी ही फार मोठी संधी भारताने घेतलेली आहे. या मोहिमेचे वैशिष्ट्य म्हणजे चंद्राच्या दक्षिण ध्रुवावरती हे यान उतरले जिथे अजून कोणताही देश पोहोचलेला नाही. ही सूर्याच्या विरुद्ध असलेली बाजू जिथे उणे २०० डिग्री पेक्षा कमी तापमान आहे.

भारतात आण्विक प्रगतीची मुहुर्तमेढ रोवणारे डॉक्टर होमी भाभा, अवकाश क्षेत्रातील प्रगतीची पायाभरणी करणारे डॉक्टर विक्रम साराभाई, डॉक्टर एपीजे अब्दुल कलाम, डॉक्टर रघुनाथ माशेलकर यांसारख्या संशोधकांनी भारताचे नाव जगात उंचावले आहे. विज्ञान तंत्रज्ञानाच्या प्रगतीने प्रत्येक भारतीयाच्या मनात राष्ट्रीय आत्मविश्वास निर्माण झाला आहे.

आपल्या राष्ट्राचे नाव जगात मोठे करण्यासाठी आपले शास्त्रज्ञ अविरत कष्ट करीत आहेत, प्रयत्न करीत आहेत. जीवनविद्या सांगते, 'प्रयत्न हे रत्न देवापेक्षा श्रेष्ठ आहे.' शास्त्रज्ञ जसे अपयशाने खचून जात नाहीत तसेच ते यशाने हुरळूनही जात नाहीत. त्यांच्याकडे वैज्ञानिक दृष्टिकोन असल्यामुळे ते आत्मपरीक्षण करून प्रत्येक अपयशात यशाची संधी शोधतात. आणि आपल्या चुकांवर मात करत प्रगतीचे

पुढचे पाऊल टाकत असतात. त्यामुळेच विज्ञान तंत्रज्ञानाच्या क्षेत्रात निरंतर प्रगती होत असते. भारताच्या अंतराळ संशोधन कार्यक्रमाचे शिल्पकार विक्रम साराभाई यांना आदरांजली वाहण्यासाठी इस्त्रोने चंद्रयान-३ च्या लँडर चे नाव विक्रम ठेवले. चंद्राच्या पृष्ठभागावर फिरत असलेल्या प्रज्ञान रोवर मधील नेव्हिगेशन कॅमेऱ्याने विक्रम लँडरच्या छबी टिपल्या असून इस्त्रोने ते फोटो प्रसारित केले आहेत.

दूरदृष्टीने विज्ञान तंत्रज्ञानाचा पाया रचनाऱ्या संस्था उभारून देशाला विज्ञान युगाकडे नेणाऱ्या भारतीय नेत्यांची कृतज्ञता व्यक्त करावी तितकी थोडीच आहे. त्यामुळेच इस्त्रोने अजून एक पुढचं पाऊल टाकले आहे ते म्हणजे आदित्य एल१ ही सौर मोहिम! हे यान दिनांक २ सप्टेंबर २०२३ या दिवशी सूर्याच्या दिशेने झेपावले. सूर्याचा अभ्यास करण्यासाठी इस्त्रोने ही महत्त्वकांक्षी मोहीम आखली आहे. पृथ्वीपासून १५ लाख किलोमीटर अंतरावर असलेल्या बिंदूवरून सूर्याचे निरीक्षण करण्यासाठी या यानाची रचना करण्यात आली आहे. फक्त सूर्याच्या निरीक्षणासाठी आखण्यात आलेली ही पहिलीच भारतीय अंतराळ मोहीम आहे. अचूक कक्षा गाठण्यासाठी आदित्य एल१ ला १२५ दिवसांचा कालावधी लागणार आहे. ही मोहीम यशस्वी होण्यासाठी इस्त्रोला मनःपूर्वक शुभेच्छा!

NEWS UPDATE

आरोग्य शिबिर

हिंडाल्को इंडस्ट्रीज लिमिटेड (CSR - सामाजिक सहभाग व ग्रामीण विकास) व सदगुरु श्री वामनराव पै प्रणित जीवनविद्या फाऊंडेशन यांच्या संयुक्त विद्यमाने तसेच एम. जी. एम. हॉस्पिटल, कामोठे यांच्या सहकार्याने, 'जीवनविद्या ग्रामसमृद्धी अभियान' या उपक्रमाच्या अंतर्गत समाजमंदिर हॉल, वावंजे येथे दिनांक १२ ऑगस्ट २०२३ रोजी सकाळी ८.३० ते दुपारी ०३.०० वाजेपर्यंत मोफत आरोग्य शिबिर घेण्यात आले. वावंजे गाव आणि आजूबाजूच्या आदिवासी पाड्यातील अनेक नागरिकांनी या शिबिराचा लाभ घेतला. या कार्यात श्री. डी. बी. म्हात्रे (सरपंच वावंजे गाव) यांचे मोलाचे सहकार्य लाभले.

आरोग्य शिबिराच्या उद्घाटन प्रसंगी डॉ. चिन्मय बने (नेत्ररोग तज्ञ), हिंडाल्को कंपनीचे श्री. लहू रवंदळ (हिंडाल्को CSR एक्झिक्युटिव्ह व मेडिकल ऑफिसर) तसेच त्यांची टीम, श्री. मुल्लेमवार (विश्वस्त जीवनविद्या फाऊंडेशन), श्री. डी. बी. म्हात्रे (सरपंच, वावंजे गाव), श्री. जीवन उरणकर (मेडिकल सोशल वर्कर, एमजीएम हॉस्पिटल), डॉ. प्रभाकर पाटील (चीफ मेडिकल ऑफिसर, वावंजे पीएचसी), श्री. अरुण कातकरी (ग्रामपंचायत सदस्य, वावंजे) आदी मान्यवर उपस्थित होते. शिबिराच्या उद्घाटनानंतर श्री. मुल्लेमवार, श्री. रवंदळ व सरपंच श्री. म्हात्रे यांनी आपले मनोगत मांडले व कार्यक्रमाला शुभेच्छा

दिल्या. कार्यक्रमाचे प्रमुख वक्ते डॉ. चिन्मय बने यांनी 'शरीर साक्षात परमेश्वर' या विषयावर मार्गदर्शन करून निसर्गाने आपल्याला फुकट दिलेल्या शरीराकडे पहाण्याची वेगळी दृष्टी दिली. अमूल्य अशा या शरीराची योग्य निगा राखून, प्रत्येकाने सुदृढ राहण्याचा मौलिक संदेश दिला.

त्यानंतर सुरु झालेल्या मोफत आरोग्य शिबिराला ग्रामस्थांनी प्रचंड साथ दिली. एमजीएम हॉस्पिटल, कामोठे येथून विविध आरोग्य क्षेत्रातील तज्ज्ञ डॉक्टरांनी या आरोग्य शिबिरात सेवा दिल्याने सदर उपक्रमाला खूप मोठी मदत झाली.

श्री. चंद्रकांत पारखे (लक्ष्मी क्लिनिकल लॅबोरेटरी, कळंबोली) यांनी ग्रामस्थांच्या रक्तगट तपासणीसाठी महत्वपूर्ण योगदान दिले. ५८ ग्रामस्थांनी रक्तगट तपासणी करून घेतली. एकूण दोनशेहून अधिक ग्रामस्थांनी या मोफत आरोग्य शिबिराचा लाभ घेतला. जीवनविद्या ग्रामसमृद्धी अभियानांतर्गत झालेल्या या मोफत आरोग्य शिबिर उपक्रमाचा उद्देश सफल झाल्याचे दिसून आले.

जीवनविद्या फाऊंडेशनच्या वतीने डॉ. रंगनाथ इंदोरे, यांच्या सोबत अपर्णा पाटील व प्रतिभा सोळंकी या परिचारीका, तसेच नवी मुंबई ग्रामसमृद्धी अभियान प्रतिनिधी श्री. संदिप शिर्के, शैलेश दिवटे, खंडू गेंड, राजेंद्र उगले, जालिंदर शेळके आणि इतर अनेक स्वयंसेवकांनी या शिबिरात सक्रिय सहभाग घेतला.

वृत्त संकलन - श्री. मनोज पाटील

92232 01802

ग्रामसमृद्धी अभियान समिती

विद्यार्थी गुणगौरव सोहळा 2023

जीवनविद्या मिशन आयोजित 'विद्यार्थी गुणगौरव सोहळा' दिनांक ६ ऑगस्ट २०२३ रोजी "जीवनविद्या ज्ञानसाधना केंद्र, कामोठे" येथे संपन्न झाला. शंभरहून अधिक विद्यार्थी व पालक या कार्यक्रमास उपस्थित होते. दहावी, बारावी, पदवीशिक्षण व इतर क्षेत्रात उत्तीर्ण झालेल्या विद्यार्थ्यांचा गुणगौरव करण्यासाठी हा सोहळा आयोजित करण्यात आला होता. या सोहळ्याची सुरुवात श्रेया सुनील भराटे हिच्या सुंदर बासरी वादनाने झाली. जीवनविद्या फाऊंडेशनचे विश्वस्त श्री. परशुराम राणे यांनी सोहळ्याचे सूत्रसंचालन केले.

जीवनविद्या मिशनचे आजीव विश्वस्त आणि सद्गुरूचे सुपुत्र श्री प्रल्हाद वामनराव पै यांच्या उपस्थितीत विद्यार्थी गुणगौरव कार्यक्रम संपन्न झाला. सर्वप्रथम दहावी आणि बारावी परीक्षेत उत्तीर्ण झालेल्या विद्यार्थ्यांचा श्री. प्रल्हाददादा, IPS वैभव निंबाळकर व इतर विश्वस्तांच्या हस्ते सत्कार झाला. तद्नंतर यशस्वी विद्यार्थ्यांच्या मुलाखतीचा कार्यक्रम पार पडला. कु. क्षितिजा पवार या विद्यार्थिनीने CA दुर्वेश प्रीती निखळ, CA प्रार्थना राणे, सिद्धेश नारकर (CALISTHENICS), Prof. जिज्ञासा राणे यांची मुलाखत घेतली.

प्रश्न - CA प्रार्थना राणे तू लहानपणापासून जीवनविद्येच्या बालसंस्कार केंद्रात जातेस तर तिथे शिकवलेल्या techniques चा तुला अभ्यासात कसा फायदा झाला?

उत्तर - बालसंस्कार केंद्रात शिकवलेला ३R फॉर्मूला, visualization technique तसेच 'सर्वांचं भलं व्हावं अशी इच्छा करणे' या सर्व गोष्टींचा मला माझ्या अभ्यासात खूप उपयोग झाला.

प्रश्न - CA दुर्वेश प्रीती निखळ - चांगल्या परिस्थितीत यश मिळवणं सोपं ठरतं, पण जेव्हा आपली परिस्थिती प्रतिकूल असते तेव्हा त्यावर मात करून यश मिळवणं कठीण ठरतं. तर तू तुझ्या वाट्याला आलेल्या परिस्थिती वर कशी मात केलीस?

उत्तर - माझी परिस्थिती फार बिकट होती. माझे वडील आईचा शारीरिक छळ करायचे. आई, आजी, मी आणि माझ्या दोन बहिणी असे आम्ही सर्व तिथून बाहेर पडलो.

परिस्थितीचा स्वीकार करून मी CA हे career म्हणून निवडायचे ठरवले. "सद्गुरु हाच माझा सखा" व "अभ्यास हेच माझं प्रेम" हा विचार धरून मी अभ्यास केला. Consistency, Time Management आणि visualization technique चा अभ्यास करताना वापर करून मी CA झालो.

या सर्व विद्यार्थ्यांनी केलेली मेहनत, आचरणात आणलेले जीवनविद्येचे तत्वज्ञान व यातून त्यांना मिळालेले यश या सर्वांचा खुलासा करणारी ही मुलाखत होती. मुलाखतीचा कार्यक्रम संपल्यानंतर श्री प्रल्हाददादांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले. 'Love Work' केल्याने

आपली कशी प्रगती होते हे दादांनी श्री. सुभाष केळकर व श्री. निखिल पै यांचे उदाहरण देऊन सांगितले. सतत कृतज्ञ राहवे व जीवनविद्येचे अमृततुषार फक्त पाठ न करता ते आचरणात आणवे असेही दादांनी सांगितले.

यानंतर पदवीधर झालेल्या व इतर क्षेत्रात यश प्राप्त केलेल्या विद्यार्थ्यांचा सत्कार करण्यात आला. कार्यक्रमाची सांगता विश्वप्रार्थना व 'प्रत्येक कृती राष्ट्रहीताची, विश्वशांतीची' हे घोषवाक्य घेऊन करण्यात आली.

वृत्त संकलन - क्षितिजा पवार

99306 11176

देवाकडे मागण्यात गैर काहीच नाही, पण नेमकं काय मागायचं ते सांगताहेत सद्गुरू वामनराव पै!

आपण रोज देवासमोर उभे राहता, हात जोडता, मंगणे मंगता, पण त्याच्यासमोर अवास्तव अपेक्षा न ठेवता या गोष्टी मागा.

देवाकडे मागण्यात गैर काहीच नाही, पण नेमकं काय मागायचं ते सांगताहेत सद्गुरू वामनराव पै.

देव आपल्याला भेटावा आणि त्याने आपले सगळेच प्रश्न सोडवावेत, असे आपल्या प्रत्येकाला वाटते. परंतु, उघडा यदाकदाचित, देव समोर आलाच, तर त्याचाकडे आपल्या 'बकेट लिस्ट' मधून नेमकं काय मागायचे, ते सांगत आहेत, सद्गुरू वामनराव पै.

दोन भक्ता होते. आपल्या इच्छापूर्तीसाठी दोघेही एकाच ठिकाणी ध्यान मग होऊन बसले. त्यांनी बरीच वर्षे तपश्चर्या केली. शेवटी देव त्यांच्यापैकी एकाला प्रसन्न झाले. दुसऱ्याचे डोळे अजूनही बंदच, हे पाहून पहिला सुखावला. देवाने त्याला दर्शन न देता आपल्याला दर्शन दिले, त्यामुळे पहिल्याला आपल्याच नजीबाचा हेवा वाटू लागला. देवाने त्याला वर मागायला सांगितला. तो विचारात पडला. सोने, चांदी, बंगला, गाडी, बायको, मुले, संसार अशी मोठी यादी मनातल्या मनात मोजू लागला. ते पाहून भगवंत म्हणाले, 'तू खुपच मोठी यादी केलेली दिसते. पण एक लक्षात ठेव, तू जेवढे मागशील, त्याचा द्रुपद तुझ्या तुझ्या या मित्राला मिळेल.' हे वाक्य कानावर पडताच, पहिल्याने आपली बकेट लिस्ट मनातल्या मनात फाडून टाकली. आपल्यापेक्षा त्याला ज्ञान मिळणार, या विचाराने, त्याच्या मनात वाईटात वाईट विचार पोळू लागले. शेवटी बराच विचार करून तो देवाला म्हणाला, 'देवा, माझा एक डोळा फोड.' देव तयारच म्हणून अंतर्धान पावले. त्याचा एक आणि मित्राचे दोन डोळे फुटले. पहिला आनंदून गेला. दुसऱ्याची काही चूक नसताना अतोंगात नुकसान झाले. मात्र, अशाप्रकारे केलेल्या मत्सराने आपण आपला अमूल्य डोळा गमावला, याचे पहिल्याला अजिबात वैशम्य वाटले नाही. यावरून कळते, आपले भले झाले नाही, तरी चालेल, पण दुसऱ्याचे भले होतं कमायचं नसे, अशी वृत्ती म्हणजे विकृती! आपले भले झाले, आता दुसऱ्याचे काहीही होवो, आपणाला काय, अशी वृत्ती म्हणजे प्रवृत्ती!

आणि माझ्यासकट सर्व विश्वाचे भले होवो, अशी वृत्ती म्हणजे संस्कृती!

म्हणून आपल्या सर्व संतांनी, कधीही स्वतःसाठी न मागत साऱ्या विश्वासाठी प्रार्थना केली. ज्ञानेश्वर माऊलींनी तर 'जो जे वांछित तो ते लाहो' म्हणत, विश्वकल्याणासाठी पसायदान मागितले. असेच दान आपणही मागितले पाहिजे.

काही लोक एक एवढे हुशार असतात. त्यांना कधी, कुठे, काय मागावे हे बरोबर कळते. एका ९० वर्षाच्या गरीब महात्मान्याने देवाला प्रसन्न करून घेतले आणि वर मागितला. 'देवा, मला माझ्या पणाला राजसिंहासनावर बसलेला माझ्या डोळ्यांनी पहायचा आहे.' म्हणजे एका मागणीत ऐश्वर्य, आरोग्य आणि आयुष्य मागून घेतले. पण स्वतःपुरते मागणे मागून आपण काहीच सुखी होऊ शकत नाही. भगवंत आपल्या प्रत्येक मागणीला नेहमी तयारच म्हणत असतो. म्हणून देवाकडे मागणे मागावे.

हे ईश्वर सर्वाना चांगली बुद्धी दे आरोग्य दे. सर्वाना सुखात, आनंदात, ऐश्वर्यात ठेव. सर्वांचे भले कर, कल्याण कर, रक्षण कर. आणि तुझे गोट नाम मुखात अखंड राहू दे.

दुसऱ्याच्या सुखासाठी स्वतःची ओंजळ पुढे कर, देव त्यांच्यासकट तुमचेही भले करेल. त्याच्याकडे तुमची बुद्धी नाही, तर चांगली बुद्धी मागायची आहे. सगळ्यांनी चांगला विचार केला, तर वाईट गोष्टी घडायच नाहीत आणि सगळे जण आपोआप सुखात, आनंदात, ऐश्वर्यात राहतील. निश्चित मनाने जगतील आणि हाताने काम करता करता, मुखाने हरीनामही आनंदाने घेतिले.

डॉ. दिलीप पटवर्धन यांचे प्रतिपादन; 'यशासाठी जीवन कौशल्य' श्रेयांक अभ्यासक्रम सुरू पौरोहित्य संस्कृतीत जीवनातील समतोल साधण्यावर भर

लोकसत्ता प्रतिनिधी

नागपूर : देशामध्ये शांती स्थापित करणे आणि जगात भारत प्रगतिपायावर असावा असे दोन महत्त्वपूर्ण उद्देश अभ्यासक्रमाचे आहेत. पारिवर्तन संस्कृतीमध्ये समाज भौतिकतेकडे वळण्याचे दिव्यून पौरोहित्य संस्कृतीत जीवन जगण्यात समतोल राखण्यात आल्याचे दिसून येते. या अभ्यासक्रमामध्ये भगवद्गीता, ज्ञानेश्वरीचा आधार घेतला आहे. विचारयोग्यतेतून राष्ट्राचे व जीवनातील निर्माण करण्यावर अभ्यासक्रमात भर दिला आहे.

संस्कृती शास्त्रीय व संस्कृत ज्ञान यात आहे, देशाला उंच पाऊलही आहे. देशाला उंच पाऊलही आहे.

प्रतिपादन करत असताना डॉ. दिलीप पटवर्धन यांनी केले. राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठाच्या अर्थी निर्माण झालेल्या 'यशासाठी जीवन कौशल्य' हा श्रेयांक अभ्यासक्रम सुरू करण्यात आला आहे. जीवन कौशल्यवर आधारित असलेला अभ्यासक्रमामध्ये अर्थी निर्माण झालेल्या विद्यार्थ्यांना डॉ. ए.के. देशरे यांच्या मार्गदर्शनात संस्कृत, संस्कृत करण्यात आले. या कार्यक्रमाचे प्रमुख अतिथी म्हणून डॉ. पटवर्धन मार्गदर्शन करत होते. कार्यक्रमाचे प्रमुख अतिथी म्हणून डॉ. राजेंद्र काकडे, नीतिश्रम फार्माचे संचालक डॉ. रवलीन खुराणा, औषधी निर्माण शस्त्र विभाग प्रमुख डॉ. प्रमोद खेडेकर उपस्थित होते. डॉ. रवलीन खुराणा यांनी कौशल्य अर्थी ज्ञान कुठेही प्राप्त करता येते. मात्र चांगली वृत्ती असणे गरजेचे असल्याचे सांगितले. 'एआयसीटी'चे सल्लागार डॉ. राजेंद्र काकडे यांनी नवीन वैज्ञानिक विचाराने कोरल्यावर अधिक भर देण्यात आला असल्याचे सांगितले. कार्यक्रमाचे संचालन डॉ. रित्त वडेटवार यांनी केले तर आभार डॉ. दादासाहेब कोकरे यांनी मानले.

सकाळ

नागपूर
गुव्हा, २४ ऑगस्ट २०२३

समाजाच्या उन्नतीसाठी जीवन कौशल्य महत्त्वाचे डॉ. दिलीप पटवर्धन : 'यशासाठी जीवन कौशल्य' अभ्यासक्रमाचे उद्घाटन

सकाळ वृत्तसेवा

नागपूर, ता. २३ : यशस्वी जीवन तसेच समाजाच्या उन्नतीसाठी जीवन कौशल्य महत्त्वाचे असल्याचे प्रतिपादन मुंबई येथील जीवन विद्या मिशनचे माजी अध्यक्ष डॉ. दिलीप पटवर्धन यांनी केले. वामनराव पै यांनी स्वतः केलेल्या चिंतन आणि व्यावहारिक अनुभवातून जीवनविद्या तयार झाली आहे असेही ते म्हणाले.

राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठाच्या औषधी निर्माणशास्त्र विभागात 'यशासाठी जीवन कौशल्य' हा २ क्रेडिट अभ्यासक्रमाच्या उद्घाटनप्रसंगी ते बोलत होते. अभ्यासस्थानी प्र.कुलसूक्त डॉ. संजय दुधे होते. कुलसूक्त डॉ. सुभाष चौधरी, एआयसीटीचे सल्लागार डॉ. राजेंद्र काकडे, नीतिश्रम फार्माचे संचालक डॉ. रवलीन खुराणा, औषधी निर्माण शास्त्र विभागप्रमुख डॉ. प्रमोद खेडेकर, आजीवन अभ्यास व विस्तार विभाग संचालक डॉ. निशिकान्त राऊत, अभ्यासक्रम समन्वयक डॉ. प्रकाश ईटनकर व डॉ. दादासाहेब कोकरे उपस्थित होते. डॉ. पटवर्धन म्हणाले, इंग्रजी ही शिक्षणाची तर मातृभाषा ही

हृदयाची भाषा आहे. मातृभाषेतून दिलेले शिक्षण विद्यार्थ्यांना लवकर समजते. जगातल्या ज्ञानाची गरज आहे ते ज्ञान राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठ विद्यार्थ्यांना या अभ्यासक्रमाच्या माध्यमातून देणार आहे. देशात शांती स्थापित करणे आणि जगात भारत प्राप्ती पथावर असावा असे दोन महत्त्वपूर्ण उद्देश या अभ्यासक्रमाचे आहेत. पौर्वीय आणि पारिवर्तन अशा दोन संस्कृती आहे. पारिवर्तन संस्कृतीमध्ये समाज भौतिकतेकडे वळण्याचे दिसून येते तर पौर्वीय संस्कृतीत जीवन जगण्यात समतोल

राखण्यात आल्याचे दिसून येते, असेही ते म्हणाले. यावेळी डॉ. रवलीन खुराणा, एआयसीटीचे सल्लागार डॉ. राजेंद्र काकडे यांची भाषणे झाली. संचालन डॉ. रित्त वडेटवार यांनी तर आभार डॉ. दादासाहेब कोकरे यांनी मानले. कार्यक्रमात परीक्षा व मूल्यमापन मंडळ संचालक डॉ. प्रफुल्ल सावंत, वित्त व लेखा अधिकारी डॉ. हरीश पालीवाल, नवोपक्रम, नवसंशोधन व सहकार मंडळ संचालक डॉ. राजेश सिंह, आयक्युएसी संचालक डॉ. म्मिता आचार्य उपस्थित होते.

सातारा पान ५

अहिल्या शिक्षण संस्थेला प्रल्हाद पै यांची शनिवारी भेट

वार्ताहर
म्हसवड
सद्गुरू संत वामनराव पै यांचे सुरुच व जीवन विद्या मिशनचे सर्वेसर्वा प्रल्हाद पै हे महाराष्ट्रातील अहिल्याबाई होळकर एज्युकेशन सोसायटी सांगलीला शनिवार दि. २२ जुलै रोजी सदिच्छा भेट देणार असल्याची माहिती संस्थेचे वेअरमन प्रा. आर. एस. चौधरे यांनी दिली.

संस्थेने राबविलेल्या अहिल्या पॅटर्न आदी सर्व गोष्टींची चर्चा महाराष्ट्राच्या पटलावर झाल्यामुळे प्रल्हाद पै हे कार्य अहिल्या शिक्षण संस्थेतील विविध शाखांना भेटी देणार आहेत. शनिवार सकाळी ९ वाजता संस्थेच्या के. डी. टी. के. शेडिंगे विद्यालयात भेट. त्यानंतर त्यांचे झरे ता. आटपाडी येथील जवाहरलाल नेहरू विद्यालयात ठिक ११ वाजता आगमन व स्वागत समारंभ होणार आहे. विद्यालयाच्या समग्रगृह ठिक ११.२० ता उपस्थित अहिल्या परिवार व जनसमुदायाला मार्गदर्शन करणार आहेत. त्यानंतर १.३० ते २.३० उपस्थित सर्वांचे स्नेहभोजन घेऊन

दुपारी ३ वाजता मातृ तालुक्यातील विसडी येथील संस्थेच्या श्री. जानुबाई विद्यालयात भेट व त्यानंतर ते मुंबईकडे रवाना होणार आहेत. त्यांच्याबरोबर जीवन विद्येचे विभक्त, नामधार्क, प्रबोधनकार अशी अनेक मान्यवर उपस्थित राहणार आहेत तरी हरे गंचक्रांतीतील सर्व समाजबांधणी जीवन विद्येच्या ज्ञानाआमुखाचे स्वर्ग सुख घेण्यासाठी सर्वांनी झरे या ठिकाणी शनिवार सकाळी ११ वाजता विद्यालयात उपस्थित राहण्याचे आवाहन संस्थेचे वेअरमन आर. एस. चौधरे यांनी केले.

लोकमत

हॅलो नवी मुंबई

रविवार, दि. २० ऑगस्ट २०२३

आरोग्य शिबिरात ३०० जणांची तपासणी

वाचंये येथे झालेल्या आरोग्य शिबिराला ग्रामस्थांच्या उत्सुकतेने प्रतिसाद मिळाला. लोकमत न्यूज नेटवर्क नवी मुंबई : हिडाल्फे इंडस्ट्रीज व सद्गुरू वामनराव पै प्रतिष्ठान जीवविद्या फाउंडेशन यांच्या संयुक्त विद्यमाने आणि एमजीएच सिव्हीटेल कमीने यांच्या सहकार्याने ग्रामसमूही अभियानांतर्गत सामाजिक हित, वाचंये येथे आरोग्य शिबिर झाले. यात ३०० हून अधिक ग्रामस्थांची आरोग्य तपासणी करण्यात आली.

उद्घाटनप्रसंगी डॉ. चिमय वने, संपन्न डॉ. बी. म्हाडे, हिडाल्फेचे अधिकारी लहू रौशन, अमृत अंजुलकर, जीवनविद्या फाउंडेशनचे विवेक मुल्लेंकार, नीतिश्रम कोलत व्हेर जीवन उण्णकर, डॉ. प्रभाकर पाटील, ग्रामपंचायत सदस्य अरुण कातकर उपस्थित होते. प्रमुख वक्ते डॉ. चिमय वने यांनी मार्गदर्शन केले. पंद्रकड पारखे यांनी रुग्णरत तपासणीसाठी योगदान दिले. शिबिरात एचआर प्रमुख सुधीर मिश्रा यांनी भेट दिली.

आकार व संस्कार

माणस-माणसंत जो भेद आहे तो फक्त दोनच ठिकाणी आहे. आकार व संस्कारामुळे हा भेद आहे. आकार व संस्कार दोन्ही वाईट नाही. आकार वाईट नाही व संस्कार वाईट नाही. आकार वेगळा नसेल, तर ओळखणार कोण? संस्कार नसेल, तर काहीच करता येणार नाही म्हणून आकार व संस्कार दोन्ही वाईट नाही. वाईट आहे ते श्रेष्ठ व कनिष्ठ हा भेदाभेद अमंगळ आहे. हे अमंगळ जाईल तेव्हा सर्व मंगल होईल, सर्व चांगले होईल, सर्व सुंदर सुरु होईल, तिथेच स्वर्ग असेल. मेल्यानंतर स्वर्गात जाण्याची इच्छा करतात, त्यांच्यातके मुख व जगात दुसरे कुणी नाही.

ज्ञानेश्वर महाराज सांगतात, 'मेल्यानंतर मोक्ष मिळतो असे म्हणतो ते अतिमूर्ख'. मेल्यानंतर स्वर्ग पाहिजे, मोक्ष पाहिजे असे म्हणणारे मूर्ख असतात. इथेच स्वर्ग निर्माण करा. नरक तो निर्माण होतोच आहे. तो वेगळा करावला नको, सगळी व्यसन, दारू, गर्द, गुटखा याने नरक इथेच निर्माण होतो आहे. दारू पिणारा नवरा बायकोला मारतो. मुलींना मारतो, बायको एखा बाबुला रडत बसली आहे, मुले कोपत्यात घाबरून बसली आहेत याला काय संस्कार म्हणतात? हा असा संस्कार म्हणजे

नरक झाला. बाबर उपवास म्हणून जीवन्विधा सांगते की, 'आनंद वाटा आनंद लुटू'. एकमेकांना सुखी करा. एकमेकांना आनंद देण्याचा प्रयत्न करावला लागलात, तर संसारत सुखच सुख. कुटुंबात सुखच सुख आनंदी आनंद, स्वर्ग व नरक हे मेल्यानंतर नाही, तर इथेच आहेत. स्वर्गात जावला नको व नरकात,

तर नकोच नको. स्वर्ग व नरक हे इथेच आहेत हे लक्षात ठेवले, तर आपण आपल्या जीवनात बदल केला पाहिजे. जीवन्विधा म्हणजे काय? समाजपरिवर्तन करणे हे जीवन्विधेचे ध्येय आहे. हे जग सुखी कधी होईल? समाजपरिवर्तन होईल तेव्हा. आज समाजपरिवर्तन होत नाही कारण धर्माधर्मामध्ये अंधश्रद्धा खूप आहेत. त्यामुळे धर्मासिकता बिघडलेली आहे. सगळीकडे अंधश्रद्धा झालेली आहे. स्वर्ग निर्माण कोण करतो? आपण. नरक निर्माण कोण करतो? आपण. म्हणूनच तुच आहेस तुम्हा जीवनाचा शिल्पकार. हे सगळे आपल्या हातात आहे.

लहान मूल जन्माला आले की, त्याला तू माणूस आहेस हा पहिला संस्कार करा. सगळी तुम्ही भावंडे आहेत, हा संस्कार करा. हिंदू धर्मात हा संस्कार आहे, पण त्याचे लोक पालन करत नाहीत. मुस्लिम धर्मात हा संस्कार आहे, पण त्याचे लोक पालन करत नाहीत. बौद्ध धर्मात हा संस्कार आहे, पण त्याचे लोक पालन करत नाहीत. बुद्धांनी सर्व चांगले जातले सांगितले पण त्याचे पालन कोण करतो? धर्म एक सांगतो व त्याचे बहुतांशी अनुयायी भलतेच काहीही करत बसले आहेत. जगातल्या कुठल्याही धर्माला दीप देण्याचे कारण नाही. दोषी आहेत ते अनुयायी. ज्ञानेश्वर महाराजांनी काय सांगितले माणसे वाईट नाहीत. वाईट आहे ती बुद्धी. 'जे खळांचे व्यक्ती सधे'. कुठलाही धर्म वाईट नाही. अमंगल आहे ते श्रेष्ठ व कनिष्ठ. हे कधी होते? हे संस्काराने होते, बाबांनी संस्कार चांगलेच पाहिले. हे संस्कार चांगले करायचे की न करायचे हे तू ठार म्हणून तुच आहेस 'तुम्हा जीवनाचा शिल्पकार'.

जीवन संगीत

सद्गुरु वामनराव पै

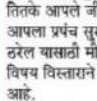

अनंत रूपे अनंत वेधे...

परमेश्वर हा विषय आपल्या जीवनात इतका महत्त्वाचा आहे की, हा परमेश्वर क्षणीक्षण, पावलो पावली आपल्यासोबत असतो. किंबहुना त्याच्याशिवाय आपल्याला एक क्षणी जगात येणार नाही, एक पाऊल टाकता येणार नाही इतके त्याचे महत्त्व आहे म्हणून परमेश्वरानेच जग जेवढे आपण जाणून घेऊ व जेवढे समजून घेऊ तिथे आपले जीवन, आपला प्रपंच सुखकर ठरेल यासाठी मी हा विषय विस्ताराने घेतो आहे.

मी आधीच सांगितले आहे की, परमेश्वर हा निर्गुण होता तो सगुण झाला. निर्गुण परमेश्वर जो एक होता तो अनंत रूपे अनंत वेधे सगुण झाला. ज्ञानेश्वर महाराज म्हणतात, 'अनंत रूपे अनंत वेधे देखिले म्या त्यासी.' अनंत हा शब्द अगदी अचूक आहे. अनंत म्हणजे त्याची आपल्यास गणती करताच येणार नाही. पशू, पक्षी, माणसे, चर व अचर हा सगळी जी निर्मिती झालेली आहे ती पाहिली तर आपल्याला आश्चर्य वाटेल की त्याची निर्मिती कोणीही नाही. आपल्याला त्याची कल्पनाही करता येणार नाही इतकी ती दिव्य

व अनंत आहे. विश्वात जगात परमेश्वर हा अनंत रूपाने, अनंत वेधाने प्रगट झालेला आहे. जो प्रकट झाला तो, ज्याच्यात प्रगट झाला त्याच्यात वास करून राहिलेला आहे म्हणून त्याला वासुदेव म्हणतात. सांगायचा मुल तो सर्व ठिकाणी आहे, तो आपल्या ठिकाणी आहे, तो कुठे नाही असे होत नाही, फक्त आपल्याला त्याची जाणीव नाही. एरवी संसारत सुद्धा आपण काही लोकांसाठी बरेच, पण आपल्याला सद्गुरु काय करतात हे दिसते, त्यांनी दिलेले ज्ञान दिसते तरी जाणीव नाही. स्वरूपाच्या ठिकाणी जरा वेगळे आहे. या ठिकाणी आपण आपल्याला विसरलेले आहोत. हे विसरणे अद्भुत आहे. हे साधे विसरणे नाही. २९ चा पाडा पूर्वी पाठ होता, आता म्हणायला सांगितला, तर म्हणता येईल की नाही? पूर्वी आठव होता आता ते विसरलो. एक काळ असा होता की, आपल्याला आपल्या स्वरूपाची जाणीव होती पण आता ती राहिलेली नाही. 'तुका म्हणे होतो तुझी माझी एक ज्योती.' It is a thing of past. आता दोन ज्योती झाल्या. जीवज्योत व आत्मज्योत. वास्तविक मूळत ती एकच आहे, कल्पनेने दोन झाली. राजा प्रसिध्द झाला व भोक्ता मागू लागला. पिकारी व राजा हे दोन दिसतात का? राजा तोच पिकारी व पिकारी तोच राजा. तसे इथे झालेले आहे. आज आपण आपले दिव्यत्व हरवून बसलेले आहोत त्यालाच माया म्हणतात. हे असे विषय समजून घेण्यासाठी ज्ञानाची आवश्यकता असते आणि असे ज्ञान मिळवायला आवश्यकता असते ती सद्गुरु मार्गदर्शनाची.

जीवन संगीत

सद्गुरु वामनराव पै

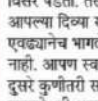

व्यक्तिमत्त्वाचा विसर

आपण स्वतःचे स्वरूप विसरून गेलो. आज आपल्याला त्याची काही जाणीवच नाही. किती लोकांना माहीत आहे की, आपण आपले स्वरूप विसरून गेलेलो आहोत. लोक देवाचे नामस्मरण करतात पण नामस्मरण करणाऱ्या लोकांना देव म्हणजे काय हे माहीत आहे का? ओळख आहे का? ते नामाचा उच्चार करत एवढेच! ते वाईट नाही. चांगलेच आहे, त्याने पुढे प्रगतीच होते. हे मी का सांगतो आहे. हा विसर जो आहे तो ordinary नाही. तो विलक्षण आहे. त्याला Hypnotism या विषयात Hypnotic spell असे एक नाव आहे. त्याला आपल्या व्यक्तिमत्त्वाचा विसर पडतो. तसेच आहे. आपण आपल्या दिव्या रूपाला विसरलो. एवढ्याचच भागले नाही. आपण स्वतःला दुसरे कुणीतरी समजू लागलो. मी अमूक व मी असा असे आपण म्हणू लागलो. मी अमूक म्हणजे अहंकार व मी असा म्हणजे अभिमान. अहंकार व अभिमान हे जोडीने आपल्या जीवनात चाललेले आहेत व प्रत्येक व्यक्तीच्या ठिकाणी हे आहेत. त्याच्या ठिकाणी जे व्यक्तिमत्त्व आहे, त्याला त्याच्या दिव्या स्वरूपाचा विसर पडलेला आहे.

दिव्य स्वरूपाचा विसर पडल्यामुळे त्याला फक्त आपल्या व्यक्तिमत्त्वाचा आठव आहे म्हणून आज प्रत्येक व्यक्ती ही स्वतःला इतरपेक्षा वेगळी समजते. वास्तविक ती इतरपेक्षा वेगळी नाहीच आहे. प्रत्येक व्यक्ती ही दुसऱ्या व्यक्तीपासून वेगळी नाही. मग ती कुठल्याही जातीची असे, कुठल्याही पंथाची असे कारण पंचमाहापुत्रे सर्व ठिकाणी सारखीच आहेत, मन नावाचे तत्त्व सर्व ठिकाणी सारखे आहे, इष्टिचे

सर्वांना सारखी दिलेली आहेत. स्मृती-विस्मृती सर्वांना सारखी दिलेली आहे, निद्रा-जागृती सर्वांना सारखी आहे, कुठेही फरक नाही. फरक कुठे आहे, तर तो आहे आकार व संस्कार या ठिकाणी. आकारामुळे व संस्कारामुळे व्यक्तिमत्त्व निर्माण झाले. व्यक्तिमत्त्व हे आकार व संस्कार या दोन्हीमुळे झाले. आकारामुळे प्रत्यक्ष माणूस हा दुसऱ्या माणसासारखा दिसत नाही, अगदी नुळी पावडेसुद्धा एकमेकांसारखी दिसत नाहीत. आपल्याला पटकन दिसत नाही पण दररोज पाहणाऱ्यांना तो फरक कळतो. प्रत्येक व्यक्ती ही दुसऱ्या व्यक्तीपेक्षा आकाराने वेगळी आहे. जगात अज्ञातवादी लोक आज आहेत. येणार आहेत, येऊन गेलेले आहेत. पण हे दुसऱ्यासारखे दिसत नाहीत. एक बाई दुसऱ्या बाईसारखी नाही व एक पुरुष दुसऱ्या पुरुषासारखा नाही. बाकी सगळे सारखे असते म्हणजे कान, नाक, डोळे सर्वाना असतात. पण वेगळेपण आहे ते आकारात. फरक आहे तो चेहऱ्याच्या ठिकाणी आहे, इथे सर्व महत्त्वाचे आहे याला कळस म्हणतात. शरीर हे मंदिर आहे, तर चेहरा हा कळस आहे. यात सर्व आहे, मंदसुद्धा इथेच आहे, सर्व महत्त्वाची इष्टिचे इथेच आहेत. डोळे, नाक, कान, जीभ, त्वचा ही पाच ज्ञानेन्द्रिये चेहऱ्यावर आहेत. शिर हे सर्वात महत्त्वाचे आहे. इथे तुम्हाला आकारावरून ओळखता येते की, हा माझा नवरा, ही माझी बायको म्हणून चेहरा महत्त्वाचा. बाकी सर्व महत्त्वाचे आहेतच, पण त्यातही चेहरा कळस आहे. जिथे आवश्यक तेथे असलेली ही विषमता हे परमेश्वराचे वैषम्य असून ही आकारातील विविधता विद्याव्याचे सौंदर्य व कौशल्य दर्शविते.

जीवन संगीत

सद्गुरु वामनराव पै

देशोन्नती

नागपूर, गुरुवार, दि. २५ ऑगस्ट २०२३

समाजोन्नतीसाठी जीवन कौशल्ये महत्त्वपूर्ण

देशोन्नती वृत्तसंकलन...

» डॉ. दिलीप पटवर्धन यांचे व्याख्यान » यशासाठी जीवन कौशल्य अभ्यासक्रमास सुरुवात

नागपूर ■ यशस्वी जीवन तसेच समाजाच्या उन्नतीसाठी जीवन कौशल्य महत्त्वपूर्ण असल्याचे प्रतिपादन मुंबई येथील जीवन विद्या मिशनचे माजी अध्यक्ष डॉ. दिलीप पटवर्धन यांनी केले. राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठाच्या औषधी निर्माणशास्त्र विभागात 'यशासाठी जीवन कौशल्य' हा अभ्यासक्रम सुरू करण्यात आला आहे. जीवन कौशल्यवाचक आधारित असलेल्या अभ्यासक्रमास औषधी निर्माणशास्त्र विभागातील डॉ. ए. के. होरले समागृहात सुरुवात करण्यात आली. या कार्यक्रमाचे प्रमुख अतिथी म्हणून डॉ. पटवर्धन मार्गदर्शन करीत होते. कुरुलु डॉ. सुभाष चौधरी यांच्या मार्गदर्शनात झालेल्या कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी प्र.कुलरु डॉ. संजय दुधे

होते. व्यासपीठावर जीवन विद्या मिशनचे माजी अध्यक्ष डॉ. दिलीप पटवर्धन, एआयसीटीईचे सल्लागार-१ डॉ. राजेंद्र काकडे, नीतिरा फार्माचे संचालक डॉ. रवलीन खुराणा, औषधी निर्माण शास्त्र विभागप्रमुख डॉ. प्रमोद खेडकर, आजीवन अध्ययन व विस्तार विभाग संचालक डॉ. निशिकंत राजुत, अभ्यासक्रम समन्वयक डॉ. प्रकाश इटनकर व डॉ. दादासाहेब कोकरे उपस्थित होते. यावेळी पुढे बोलताना डॉ. पटवर्धन यांनी इंग्रजी ही शिकण्याची तर मातृभाषा ही हृदयाची भाषा असल्याचे सांगितले. मातृभाषेतून दिलेले शिक्षण विद्यार्थ्यांना लवकर समजते. जगाला ज्ञानाची गरज आहे ते ज्ञान राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठ

विद्यार्थ्यांना या अभ्यासक्रमाच्या माध्यमातून देणार असल्याचे डॉ. पटवर्धन यांनी सांगितले. देशामध्ये शांती स्थापित करणे आणि जगात भारत प्रगती पथावर असावा असे दोन

संस्कृतीत जीवन जगण्यात समतोल राखण्यात आल्याचे दिसून येते. या अभ्यासक्रमामध्ये भगवद्गीता, ज्ञानेश्वरीचा आधार घेतला आहे. देशाला उंच पातळीवर नेण्यासाठी युवा पिढी तयार करणे हे अभ्यासक्रमाचे लक्ष्य असल्याचे त्यांनी सांगितले. कार्यक्रमाचे संचालन डॉ. रिता बडेतवार यांनी केले व आमार डॉ. दादासाहेब कोकरे यांनी मानले. कार्यक्रमांमार्फत परीक्षा व मूल्यमापन मंडळ संचालक डॉ. प्रफुल्ल साबळे, वित्त व लेखा अधिकारी डॉ. हरीश पालीवाल, नवीकरण, नवसंशोधन व सहकार्य मंडळ संचालक डॉ. राजेश सिंह, आयक्युएसी संचालक डॉ. स्मिता आचार्य यांच्यासह विभागातील शिक्षक, अधिकारी, कर्मचारी, विद्यार्थी उपस्थित होते.

लोकमत न्यूज नेटवर्क
पाली : कुटुंबात माणसांनी एकेमेकांची
 नेते जपणे हाच खरा ज्ञान आहे. घरातील
 वडीलांच्यामा भाग्य राखणे व मुलांवर
 सुसंस्कार करा, असे आवाहन सद्गुरू
 श्री वामनराव पै यांच्या सतशिष्या
 समानातल शेख यांनी विठ्ठलाच्या
 परिसरातील दिंडी सामागोवाच्या
 निमित्ताने आयोजित प्रसन्न सेवत केले.
 जीवन जाणणे ही कला आहे. या
 कलेचे पैलू अनेक आहेत, परंतु त्याचे

मुख्य पैलू म्हणजे सुंदर व सुरेख
 विचारांचा फुलारा मनात सातत्याने
 फुलवत ठेवणे हा असल्याचे त्यांनी
 सांगितले.
 यावेळी अरविंद तर्पे, शिवाजी
 नेकरी, वैशाली घटत, सुबोध माणिक,
 शुभम आढाव, सुरेश म्हात्रे आणि
 कुसुम, बीडवाकर परिसरातील वारकरी
 कार्यकर्त्यांस उपस्थित होते. कार्यक्रम
 आयोजन विठोबा म्हात्रे, चंद्रकांत म्हात्रे,
 उमेश पावलाकर यांनी केले.

जीवनविद्या मिशन महाराष्ट्र सरकार सोबत राबवीत असलेली विविध अभियाने.

विद्यार्थी मार्गदर्शन अभियान

- अभ्यासाच्या पद्धती व अभ्यासाचे महत्त्व ■ राष्ट्रभक्ती व राष्ट्रप्रेम
- शरीराचे महत्त्व ■ चांगली संगती व व्यसनापासून अलिप्त ■ निसर्गनियमांचे जीवनातील महत्त्व

संस्कार शिक्षण अभियान

"चला शाळेत जाऊ आठवड्यातील एक तास घेऊ नियमित संस्कार करू सक्षम भारतास घडवू"

ग्राहक संरक्षण अभियान

ग्राहक संरक्षण विभाग, महाराष्ट्र शासन यांच्या संयुक्त विद्यमाने ग्राहक संरक्षण अभियान "जागो ग्राहक जागो".
अन्नप्रक्रियेमधील भेसळ, माहिती तंत्रज्ञानाच्या माध्यमातील गुन्हे व वजनमापांच्याद्वारे
ग्राहक फसवणूक याबाबत जनजागृती करणे.

वृक्षारोपण अभियान - पर्यावरण हाच नारायण

- Innovative तंत्रज्ञानाचा वापर करून वृक्षारोपण ■ CCT तंत्रज्ञानाचा वापर
- Ground Water Level वाढवण्यास मदत ■ जैव विविधता वाढण्यास मदत

अवयव दान अभियान

महाराष्ट्र शासन सार्वजनिक आरोग्य विभाग, महाराष्ट्र राज्य व विभागीय अवयव प्रत्यारोपण समन्वय समिती
(Zonal Transplant Co-ordination Center, Mumbai) चला अवयव दानाचा संकल्प करूया ऋण समाजाचे फेडूया.

घन कचरा निर्मूलन

- कार्यशाळा राबविणे ■ कंपोस्ट खत, गांडूळ खत तयार करण्यासाठी उद्युक्त करणे.
- ओला-सुका कचरा विलीनीकरण ■ ओला कचरा वेगळा करून त्यातून सेंद्रिय खत तयार करण्याचे मार्गदर्शन करणे
- ई-कचरा विलगीकरण ■ प्लास्टिक विलगीकरण ■ प्लॅस्टिकला पर्याय सुचविणे
- पर्यावरण हानी संबंधी जागरूकता निर्माण करणे ■ पर्यावरणपूरक वस्तू वापरण्याबद्दल मार्गदर्शन व प्रदर्शन भरविणे

स्वच्छता अभियान

स्वच्छतेची जोपासना हीच ईश्वराची उपासना

- ओला-सुका, ई-कचरा वर्गीकरण व विल्हेवाट प्रशिक्षण ■ घरगुती व उद्योग क्षेत्रातील शून्य कचरा उद्दिष्ट
- सेंद्रिय खत निर्मितीचे प्रशिक्षण व जनजागृती

ग्रामसमृद्धी अभियान

- संपूर्ण व्यसनमुक्त गाव ■ अंधश्रद्धा मुक्त गाव ■ पर्यावरणस्नेही स्वच्छ गाव
- बचतीचे महत्त्व ■ स्त्री सन्मान व बेटी बचाव बेटी पढाव
- बालसंस्कार, युवासंस्कार व सत्संग केंद्र स्थापना ■ घर तेथे जीवन विद्या

जीवनविद्या मिशनचे विविध अभ्यासक्रम

गर्भसंस्कार

- गर्भत असतानाच आपल्या बाळाला चांगले संस्कार देऊ शकतो का?
- गर्भारपणामध्ये मातेचे शारीरिक व मानसिक स्वास्थ्य कसे जपावे?
- आपलं बाळ तेजस्वी, हुशार होण्यासाठी काय करावे?
- अनुभवी डॉक्टरांकडून मार्गदर्शन

तूच आहेस तुझ्या जीवनाचा शिल्पकार

(इयत्ता ४ थी ते ७ वी च्या विद्यार्थ्यांसाठी)

- उत्तम जीवनशिल्प कसे घडवावे?
- शिक्षण, ज्ञान, अभ्यास आणि प्रयत्नाचे महत्त्व
- शरीर आहे तर सर्व आहे
- कृतज्ञता, संगत आणि विचार यांचे महत्त्व
- स्वयंसूचनेचे टेक्निक
- राष्ट्रप्रगती हेच ध्येय
- यशस्वी जीवन

उत्कर्ष विद्यार्थ्यांचा संकल्प जीवनविद्येचा

(इ ७ वी व त्या पुढील विद्यार्थी, पालक, शिक्षकांसाठी)

- अभ्यासाचे महत्त्व व अभ्यासाच्या अभिनव पद्धती
- मन आणि विचारांचे सामर्थ्य
- संगतीचे महत्त्व
- पर्यावरण व राष्ट्रप्रेम

सोळावं वरीस मोक्याचं

(१५ ते २१ वयोगटातील तरुणांसाठी)

- सोळावं वरीस मोक्याचं
- प्रेमाचं गोड गुपित
- सावध तो सुखी

तरुणांनो करा सोने आयुष्याचे

(२२ ते ३० वयोगटातील तरुणांसाठी)

- करियर
- प्रेमाचं गोड गुपित
- सावध तो सुखी
- शुभमंगल सावधान

कौटुंबिक सौख्य

कुटुंबातील प्रत्येकासाठी एकत्रित करावा (२१ वर्षावरील)

- विभक्त कुटुंबातील ताणतणाव कमी करण्यासाठी
- नात्यांमधला गोडवा वाढविण्यासाठी
- कुटुंबाला सुखी करण्यासाठी

Jeevanvidya's Spiritual Wisdom

In Day to Day and Corporate Life

- Applying Jvm Principles in Day to Day Life
- Enjoy Stress ■ Mind Is Mind Blowing
- Power Breathing, Mind Exercise
- Power of Thoughts
- True Concept of Happiness
- Law of Nature
- Power of Divine Universal Prayer

स्वानंद योग लेव्हल १ - फाउंडेशन कोर्स

कमीत कमी वेळात जीवनविद्या तत्त्वज्ञानाची ओळख

- तनः नैसर्गिक पद्धतशीर सुंदर व्यवस्था म्हणजे शरीर
- मनः मन म्हणजे काय?
मनासारखं घडण्यासाठी युक्ती कोणती?
- धनः पैसा तर जगण्यासाठी हवाच ऐश्वर्या संपन्न जीवनाचा आनंद लुटण्यासाठी नक्की किती आणि कोणत धन लागतं?

स्वानंद योग लेव्हल २ - जीवन जगण्याची कला

सुखी जीवनाची गुरुकिल्ली मिळवण्यासाठी

- सुख म्हणजे काय
- मन करा रे प्रसन्न
- विचारांचे सामर्थ्य
- सुदर्शनचक्र जीवनविद्येचे

स्वानंद योग लेव्हल ३- प्रवास उत्कर्षाचा

हमखास उत्कर्षाचा पासवर्ड मिळवण्यासाठी

- निसर्ग नियम
- कर्म व कर्म फळ
- दिव्य बँक
- सुदर्शनचक्र जीवनविद्येचे

स्वानंदयोग लेव्हल ४ - मनःशांती साधना शिबिर

- जीवनात मनःस्वास्थ्य मिळणे फारच आवश्यक आहे
- मनःस्वास्थ्य बिघडले तर जीवनाला काहीच अर्थ उरत नाही
- मग हे मनःस्वास्थ्य म्हणजे नेमके काय आहे व ते मिळविण्याचा नेमका मार्ग कोणता?
- विविध साधनांच्या प्रात्यक्षिकांसहित

स्वानंदयोग लेव्हल ५ - शोध परमेश्वराचा

- परमेश्वर समज-गैरसमज
- परमेश्वर रूप-स्वरूप
- सच्चिदानंद स्वरूप
- सच्चिदानंद स्वरूप आणि यांचा दैनंदिन जीवनातील संबंध
- विविध साधना

थोर समाजसुधारक, तत्वज्ञ
सद्गुरु श्री वामनराव पै

श्री. प्रल्हाद वामनराव पै
B. Tech IIT Mumbai (Powai), MAM, TQM (Japan)

"प्रत्येक कृती ही राष्ट्रहिताची, विश्वशांतीची"

दिव्य उपक्रम : विश्वप्रार्थना घरोघरी

"तूच आहेस तुझ्या जीवनाचा शिल्पकार" असा दिव्य संदेश देणारे थोर समाज सुधारक, तत्वज्ञ सद्गुरु श्री वामनराव पै यांच्या जन्मशताब्दी वर्षानिमित्त जीवनविद्या मिशनने 'विश्वप्रार्थना घरोघरी' दिव्य उपक्रमाचा संकल्प केला आहे. दिव्य, सकारात्मक आणि शुभ विचारांच्या विश्वप्रार्थनेची घरोघरी पेरणी व्हावी आणि या दिव्य सुंदर विचारांच्या शुभ लहरी (Positive Vibrations) सर्वत्र पसराय्या हा या उपक्रमाचा शुद्ध हेतू आहे. स्वतःसाठी मागताना इच्छा करताना मनात शंकाकुशंका येतात. परंतु जेव्हा आपण सर्वांसाठी मागतो, इच्छा करतो त्यावेळेस मनात शंकाकुशंका येत नाहीत. सर्वांसाठी केलेली प्रार्थना अंतर्मनापर्यंत सहज जाते व आपल्याला क्रिया तशी प्रतिक्रिया या निसर्ग नियमाप्रमाणे लाभ होतो. आपणही आमच्यासोबत ही विश्वप्रार्थना म्हणत विश्वशांतीसाठी विश्वप्रार्थना या उपक्रमात सहभागी व्हावे हि विनंती. धन्यवाद!

विश्वप्रार्थना जपयज्ञ

“हे ईश्वरा,
सर्वांना चांगली बुद्धी दे, आरोग्य दे,
सर्वांना सुखात, आनंदात, ऐश्वर्यात ठेव,
सर्वांचे भलं कर, कल्याण कर, रक्षण कर,
आणि तुझे गोड नाम मुखात अखंड राहू दे”
सद्गुरु श्री वामनराव पै

आपल्या संस्थेच्या आवारात, घरात, सोसायटीमध्ये आपल्या सोयीच्या वेळेनुसार अर्धा तास सामूहिक विश्वप्रार्थना जपयज्ञ विनामूल्य स्वरूपात केला जाईल. मराठी, हिंदी, इंग्रजी, गुजराती या विविध भाषांतून हा जपयज्ञ केला जाईल.

विश्वातील प्रत्येकाच्या कल्याणासाठी व विश्वशांतीसाठी
'विश्वप्रार्थना घरोघरी' या संदर्भात अधिक माहितीसाठी त्वरित संपर्क साधा